

The Interpret of the Principle of “Chinese-Style Democracy” in the Xi Jinping Era on the Principles of the Western Neoliberalism

Thareerat Prachoomsan

Independent Researcher
E-mail: wen.simon9011@gmail.com

Pornpawis Lhapeerakul¹

School of Sinology, Mae Fah Luang University Chiang Rai 57100 Thailand
E-mail: pornpawis.lha@mfu.ac.th

(received 2 January 2024) (revised 2 April 2024) (accepted 7 May 2024)

Abstract

This research constitutes a qualitative inquiry, employing a methodology reliant on the examination of pertinent academic literature to conduct analysis and draw conclusions. Its primary objective is to investigate the evolution and tenets of neoliberal democracy, the principles of “Chinese-Style Democracy” during the tenure of Xi Jinping, and the interpretation thereof. This inquiry seeks to juxtapose the principles of “Chinese-Style Democracy” during Xi Jinping's era with those of neoliberal democracy prevalent in the Western world, across three distinct perspectives: economic, societal, and international political realms.

The study found that democracy becomes the best democracy when all interests taken by the government as a representative of the people are acutely distributed to all people, not taken by a few groups. The interpretation of the principle of “Chinese-Style Democracy” in the Xi Jinping era on the principles of the western Neoliberalism, are both similar and different perspectives as the result of historical context, economics, politics, and diversity of cultures.

Therefore, Firstly, economic perspective, China agrees with the free market as a tool for developing country, they encourage ownership of capital, and the right to manage resources but also control property and resource accumulation as individuals. However, the government should play a role in economic activities

---

¹ Corresponding author

and interference in some part of economic to ensure that all people receive basic social welfare and social security. Next, social perspective, Neoliberal democracy focuses on rights, freedom, and the pursuit of opportunities from individual abilities, social development is driven by democracy. However, China uses democracy as a tool to solve social problems. China's democracy is representative of the people who truly care about the interests of the people. Developing society to improve equality in society, the development is also adaptable to social change. In the view of public interest, people should have equal opportunities to access, rather than individual abilities. People have rights and freedoms within an appropriate framework. Lastly, the international political perspective, in the point of view of China found that the quest to determine whether a country is a true democracy should be judged by the standards of its people based on the rule of law. Democracy in practice and respect for other people's democratic as well.

Keywords: Democracy; Neoliberalism; Chinese-style Democracy; Xi Jinping Era

การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

ธีรรัตน์ ประชุมแสน²

อีเมล wen.simon9011@gmail.com

พรภวิชัย หล้าพิระกุล³

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

อีเมล pornpawis.lha@mfu.ac.th

วันรับบทความ 2 มกราคม 2567 วันแก้ไขบทความ 2 เมษายน 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาผ่านเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ และหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง และการตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง ด้วยหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ผ่านมุมมอง 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยจะเป็นประชาธิปไตยที่ดีที่สุดเมื่อผลประโยชน์ทั้งหมดตกไปอยู่ในมือของประชาชนแบบกระจายมิใช่การกระจุกอยู่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การตีความประชาธิปไตยแบบจีนผ่านมุมมองประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่แบบประเทศตะวันตก จึงมีทั้งมุมมองที่คล้ายคลึงและแตกต่าง เนื่องมาจากการตีความผ่านบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ดังนั้น ในมุมมองด้านเศรษฐกิจ จีนไม่ปฏิเสธความเจริญและการพัฒนาแบบเศรษฐกิจตลาด สนับสนุนการมีเสรีภาพในการจัดการทรัพยากร แต่ไม่เห็นด้วยกับเสรีภาพในการสะสมทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างเป็นปัจเจกบุคคล รัฐจึงไม่ควรลดบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างหลักประกันว่าประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ในด้านสังคม ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ และการแสวงหาโอกาสจากความสามารถของปัจเจกบุคคล แต่ประชาธิปไตยแบบจีนมองว่าประชาธิปไตยคือเครื่องมือในการแก้ปัญหาทางสังคม ประชาธิปไตยแบบจีนคือการมีตัวแทนของประชาชนที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง การพัฒนาสังคมให้มีความเท่าเทียมผ่านการพัฒนาตามความเป็นไปของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ประชาชนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและส่งเสริมการได้รับสาธารณประโยชน์มากกว่าประโยชน์แบบปัจเจกบุคคล ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในกรอบที่เหมาะสม และ

² นักวิจัยอิสระ

³ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

จากมุมมองการเมืองระหว่างประเทศ จีนมองว่าการแสวงหาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยแท้ที่สมควรตัดสินจากมาตรฐานของประชาชนในประเทศเองตามหลักนิติธรรม ประชาธิปไตยต้องปฏิบัติได้จริง และเคารพในประชาธิปไตยของคนอื่นด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ ประชาธิปไตย เสรีนิยมใหม่ ประชาธิปไตยแบบจีน ยุคสีจิ้นผิง

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ที่ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (Lincoln, n.d.) ถึงแม้จะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่ปรากฏชัดเจนว่าแต่ละประเทศต่างนำระบอบประชาธิปไตยมาตีความและมีรูปแบบการปกครองต่างกัน ทั้งนี้รูปแบบที่นำมาใช้ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางประวัติศาสตร์ และเป้าหมายเพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนของประเทศตนเอง เช่น สหรัฐอเมริกาปกครองด้วยประชาธิปไตยแบบลัทธิเสรีนิยมใหม่ อังกฤษปกครองด้วยประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ฝรั่งเศสปกครองด้วยสาธารณรัฐประชาธิปไตยกึ่งประธานาธิบดี กระทั่งเคยมีผู้รวบรวมรูปแบบย่อยของประชาธิปไตยได้มากกว่า 550 แบบ (Wongchaisuwan, 2003) คนส่วนใหญ่มองว่าประชาธิปไตยต้องมีการเลือกตั้งเท่านั้นถึงจะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่ในบางประเทศพิสูจน์ให้เห็นว่า แม้มีการเลือกตั้งจริง แต่ผลของการเลือกตั้งก็ไม่ได้เป็นประชาธิปไตยอย่างที่ทุกคนเข้าใจ นักการเมืองอเมริกัน ชูซาน จอร์จกล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยจะไม่มีคามหมายอะไรเลย หากคุณหิวโหย ไร้ที่อยู่อาศัย หรือไม่มีการดูแลสุขภาพ แม้ว่าคุณจะมีสิทธิ์เลือกตั้ง ประชาธิปไตยก็ไม่มีประสิทธิภาพ” (Council of Eroup Portal, n.d.) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะนำประชาธิปไตยไปใช้ในรูปแบบใด ต่างก็มีหลักแนวคิดที่สำคัญร่วมกันคือ หลักการเสรีภาพ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความเสมอภาค และภราดรภาพ ทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกใช้ชีวิต การเลือกที่อยู่อาศัย การพูด การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกทางความคิด การปฏิเสธหรือพยายามกีดกันและปิดกั้นเสรีภาพดังกล่าวเท่ากับปฏิเสธความเป็นมนุษย์ (Nakprachchayachaikhob, 2009) อีกทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยคือ การเคารพพลังของประชาชน (people power) และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

หากประชาธิปไตยรูปแบบใดได้รับกระแสนิยมและถูกยอมรับอย่างกว้างขวาง ประชาธิปไตยรูปแบบนั้นจะกลายเป็นบรรทัดฐานที่ถูกต้องตามหลักเสียงข้างมากของประชาธิปไตย ปัจจุบัน ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมใหม่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำทางความคิดและได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยมีวิวัฒนาการมาจากกระบวนการโลกาภิวัตน์⁴ เริ่มจากการเปิดเสรีตลาดด้านเศรษฐกิจ จึงได้นำคำว่า “เสรี” มาใช้เป็นประเด็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันบุคคลมีเสรีภาพในการกระทำบางอย่างภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยเชื่อว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะนำโอกาสนั้นไปใช้อย่างไร ปัญหาของเสรีภาพจึงย้อนกลับมาที่ “เสรีภาพ” เสรีคือเสรีโอกาส ไม่ใช่เสรีภาพที่นำไปสู่ความเท่าเทียม เพราะโอกาสถูกกักขังการเข้าถึงด้วยชาติกำเนิดที่แตกต่าง เข้าถึงชีวิตที่ดีที่ไม่เท่ากัน

มีข้อสังเกตว่าทุกคนเชื่อว่าหลักการประชาธิปไตยไม่ได้มีรูปแบบเดียว ประชาธิปไตยคือการมุ่งเน้นเพื่อประชาชน และทุกคนมีเสรีภาพทางความคิด แต่เมื่อเงินแสดงออกเสรีภาพทางความคิดผ่านแนวคิด “ประชาธิปไตยแบบจีน” ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศตามบริบททางประวัติศาสตร์และสังคมของตน กลับถูกมองว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากความเข้าใจที่ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการปกครองแบบ

⁴ โลกาภิวัตน์ คือ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นผลมาจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองปรากฏการณ์ของสังคมโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โลกาภิวัตน์ นิยามถึงการเปิดเสรีทางการค้าว่ามีลักษณะการเจริญเติบโตของการค้าและการลงทุนของโลกในอัตราที่รวดเร็ว

คอมมิวนิสต์ และคอมมิวนิสต์คือเผด็จการและไม่เท่ากับประชาธิปไตย จีนและประชาธิปไตยจึงเป็นเส้นขนานที่ไม่มีทางบรรจบกัน ดังนั้น จึงเกิดความย้อนแย้งด้านแนวคิดประชาธิปไตยว่าแท้จริงแล้วประเทศที่ยึดเอาประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง ได้ปกครองด้วยความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงไม่ได้เดินตามเส้นทางประชาธิปไตยแบบชาติตะวันตก แต่มองว่าประชาธิปไตยคือ ผลผลิตจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปรับตัวอย่างเหมาะสม สำคัญกว่าการเดินรอยตามประชาธิปไตยแบบตะวันตก กล่าวคือนำประชาธิปไตยมาปรับใช้ตามมุมมองของแต่ละประเทศที่มีบริบทด้านต่าง ๆ แตกต่างกันภายใต้หลักสำคัญของประชาธิปไตย ความเป็นประชาธิปไตยแบบจีน นั้นมีประวัติศาสตร์การพัฒนาตามลัทธิมาร์กซิสต์มาตั้งแต่การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปี ค.ศ.1921 และมีการปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จนมาถึงปัจจุบันในยุคของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้จัดให้มีการศึกษาเชิงลึกในประเด็นสำคัญทางทฤษฎีและทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างจริงจัง เสริมสร้างและพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบมาร์กซิสต์ โดยมีการเสนอชุดความคิดและแนวคิดใหม่ ๆ รวมทั้งมุมมองและข้อสรุปใหม่ ๆ ที่เพิ่มพูนและขยายความหมายแฝงทางการเมือง ในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติของประชาธิปไตยสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะแบบจีน (Socialism with Chinese Characteristics) มากขึ้น

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาพัฒนาการและแนวคิดหลักการของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมใหม่ และประชาธิปไตยแบบจีนในฐานะเป็นประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง จากนั้นทำการวิเคราะห์ด้วยแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เพื่อนำมาตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดีสี จิ้นผิง บนพื้นฐานความคิดหรือมุมมองที่แตกต่างกันของคำว่า “ประชาธิปไตย” ผ่านทฤษฎี “เสรีนิยมใหม่” ของโลกตะวันตก โดยนำเสนอผ่านมุมมองสามด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศเพื่อพิสูจน์ข้อคำถามในงานวิจัยที่ว่า “ประชาธิปไตยแบบจีน” นั้นมีหลักการที่เหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” หรือไม่ อย่างไร และลักษณะของ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ที่ดำเนินการอยู่นั้น เป็นอย่างไร

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชาธิปไตย (Democracy)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ในขอบเขตและแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น ไม่เพียงศึกษาประชาธิปไตยในแง่มุมมองของระบอบการเมืองการปกครอง แต่ยังเริ่มให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐานของคำว่า “ประชาธิปไตย” จึงทำให้นิยามของประชาธิปไตยมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่บริบททางสังคมและประสบการณ์ของผู้ศึกษา เช่น

ตามมติร่วมกันในที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2007 (UN General Assembly Resolution A/RES/62/7) เกี่ยวกับความพยายามของสหประชาชาติของรัฐบาลเพื่อส่งเสริมและรวบรวมใหม่หรือฟื้นฟูประชาธิปไตย ระบุว่า “แม้ว่าประชาธิปไตยจะมีลักษณะที่เหมือนกัน แต่ก็ไม่มีประชาธิปไตยแบบใดแบบหนึ่ง และไม่ได้เป็นของประเทศใดประเทศหนึ่ง” (United Nations, 2007) กล่าวคือ รูปแบบประชาธิปไตยใน

ปัจจุบันมีความหลากหลาย ถึงแม้แต่ละประเทศอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่เนื่องจากประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม และพื้นฐานความต้องการของประชาชนที่ต่างกัน จึงมีการตีความหลักประชาธิปไตยและนำมาใช้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของตนมากที่สุด สร้างประชาธิปไตยในลักษณะเฉพาะของตนเอง

การศึกษาของ John Dewey (2009) พบว่า ประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบของการปกครอง แต่ยังเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีประสบการณ์การสื่อสารร่วมกัน คือ ประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงการไปลงคะแนนเสียง แต่ยังเกี่ยวกับ สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเป็นธรรม การเคารพความแตกต่าง การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน และความสงบสุข (Dewey, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Seçkin ÖZSOY (2009) กล่าวว่าหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยตั้งอยู่บนเสรีภาพ เสมอภาค ความยุติธรรม และการเคารพต่อปัจเจกบุคคล

ถึงแม้ประชาธิปไตยมีรูปแบบที่แตกต่าง แต่ทว่าผู้คนส่วนใหญ่มีการสนับสนุนประชาธิปไตยบนหลักการพื้นฐานเดียวกันหลายข้อ และมีการนำหลักการเหล่านี้มาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วยสิทธิในสังคมประชาธิปไตย การศึกษาของดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์ (Suttinipaphan, 2017) พบว่า หลักการพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยประกอบด้วย

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) เป็นอำนาจของประชาชนและอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง
2. หลักเสรีภาพ (Liberty) คือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตข้อกำหนดของกฎหมาย โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายหรือละเมิดบุคคลอื่น และมีอิสระได้ในบางส่วนและไม่ใช้ในบางส่วน (The open university)
3. หลักความเสมอภาค (Equality) ประชาชนทุกคนมีความเทียมเท่าในเรื่องพื้นฐานที่ควรได้รับ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม
4. หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย (The Majority Rule with Respect to Minority Rights)
5. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรม เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นโดยผู้แทนประชาชน

จะเห็นได้ว่าการศึกษานิยามของคำว่า “ประชาธิปไตย” ในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่ที่การศึกษาในขอบเขตความสัมพันธ์ด้านการเมืองการปกครอง การได้มาซึ่งอำนาจของรัฐ การเลือกตั้ง การยอมรับเสียงข้างมาก ดังที่ Albert Camus นักเขียนและนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสกล่าวว่าประชาธิปไตยไม่ใช่กฎหมายของคนส่วนใหญ่ แต่คือการคุ้มครองคนส่วนน้อย กล่าวได้ว่าการเป็นประชาธิปไตยนั้นจึงถือว่าดีที่สุดในฐานะกระบวนการของการทำให้เป็นประชาธิปไตย (Council of Eroup Portal, n.d.)

การนำประชาธิปไตยมาใช้ในสังคมใดสังคมหนึ่งจึงเป็นหลักการสากล ประชาธิปไตยไม่รู้จักตะวันออกหรือตะวันตก ประชาธิปไตยนั้นเป็นเพียงเจตจำนงของประชาชน (Council of Eroup Portal, n.d.) การที่จะใช้

หลักประชาธิปไตยได้อย่างดีนั้น ต้องนำปัจจัยรวมมาทำการวิเคราะห์ความแตกต่างบนพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันในสังคม (Suttinipaphan, 2017)

ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism Democracy)

ลัทธิเสรีนิยมสามารถแบ่งออกเป็น ลัทธิเสรีนิยมเก่า (Liberalism) และลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ทั้งสองลัทธิเป็นอุดมการณ์ทางความคิดของลัทธิเสรีนิยม เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นทางประวัติศาสตร์ของทุนนิยม “ตลาดเสรี” เป็นระบอบประชาธิปไตยตัวแทนแบบตะวันตก ลัทธิเสรีนิยมใหม่ คือการรวบรวมระบอบการปกครองของลัทธิเสรีนิยมเก่า ทุนนิยม และประชาธิปไตยเข้าด้วยกัน ถูกนำเสนอขึ้นภายใต้เงื่อนไขของกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมหลักการตลาดและนักวิจารณ์หลายคนมองว่าขัดต่อประชาธิปไตย (Phelan & Dawes, 2018)

โดยลัทธิเสรีนิยมเก่า (Liberalism) เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ในยุคสมัยแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment) ของโลกตะวันตก จากหนังสือ Two Treatises of Government (1660) ของ Locke (1962) กล่าวว่า อิสระภาพของปัจเจกบุคคลเป็นภาวะธรรมชาติ ไม่อยู่ภายใต้อำนาจ ไร้อำนาจผูกมัด แต่ข้อผูกมัดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราดำเนินการตามนั้นโดยสมัครใจ และรัฐบาลควรจำกัดไว้เพียงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพลเมือง และยังคงกล่าวว่า คนหนึ่งสามารถเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบของสังคมได้โดยการแสดงความยินยอมอย่างชัดแจ้งเท่านั้น (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2020) โดย Duncan Bell (2014) มองว่า ลัทธิเสรีนิยมเก่า เป็นผลงานทางอุดมการณ์ของตะวันตกที่มาจากสงครามอุดมการณ์ที่ต่อสู้กับ “ลัทธิเผด็จการ” ภายใต้ชัยชนะของโลกตะวันตก แนวคิดนี้จึงได้แพร่ขยายความเข้าใจอย่างกว้างขวาง (และเพิ่มความสับสนมากขึ้นเช่นกัน) เป็นแนวคิดปรัชญาการเมืองที่ให้สิทธิพิเศษแก่เสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในตลาดเหนือข้อจำกัดทางการค้าของผู้ค้า (Bell, 2014) จะเห็นได้ว่านักคิดเสรีนิยมเก่ามีการเสนอแนวคิดอิสระภาพของปัจเจกบุคคล แต่เป็นอิสระภาพในการใช้ชีวิตและการครอบครองทรัพย์สินที่แยกออกจากการครอบครองรัฐเพียงเท่านั้น เพราะนักคิดเสรีนิยมเก่าจำนวนมากยังคงให้ความสำคัญกับชนชั้นทางสังคมและความเป็นปัจเจกบุคคลเฉพาะกลุ่มในสังคม ยังคงมองว่าแต่ละคนมีสถานภาพที่แตกต่าง จึงไม่ได้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เชื่อว่าเพศหญิงไม่มีความคิดสมบูรณ์เท่าเพศชาย และคนยากจนไม่มีวิจารณญาณในการเลือกผู้นำ (Kanchuchat, 2017)

ลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) มีการพัฒนาหลักการทางเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นทางการเป็นระบบครั้งแรกในปี ค.ศ. 1947 ในสมาคมมงเปเลอแร็ง (Mont Pelerin Society) เพื่อศึกษาวิธีการทำงานและข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และพัฒนาหลักการและแนวปฏิบัติของ “สังคมเสรี” โดยให้บุคคลในฐานะสมาชิกทางสังคมบรรลุเป้าหมายได้โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ โดยแย้งกับแนวคิดเสรีนิยมก่อนหน้านี้แบบเคนส์ที่สนับสนุนการตลาดแต่ยังมีการเรียกร้องให้รัฐเข้ามาบิบทบาทเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ลัทธิเสรีนิยมใหม่แสดงบทบาทสำคัญขึ้นมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ที่เป็นระบบเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศมีปฏิสัมพันธ์และหลอมรวมกันจนแยกกันไม่ออก และส่งผลกระทบต่ออย่างมหาศาลในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ประเทศ ภูมิภาค และโลก ทำให้เกือบทุกประเทศต้องยอมรับเงื่อนไข “ข้อปฏิบัติร่วมกัน” ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผลทางนิตินัย และไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผล

ทางพลตินัย ส่งผลให้หน่วยเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ข้อปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวมีวิถีคิดและโครงสร้างสิ่งจูงใจคล้ายคลึงกัน มีพฤติกรรม การตัดสินใจ และผลลัพธ์ที่ไปแนวเดียวกัน ท้ายที่สุดก็กลายเป็นอุดมการณ์ แนวคิด และค่านิยมส่วนรวม (Norm) ทางเศรษฐกิจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งโลก (Chanwit, 2010)

ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ถึง 1980 เสรีนิยมใหม่เริ่มมีบทบาทในยุคประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา โรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) และนายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักร มาร์กาเรต แธตเชอร์ (Margaret Thatcher) มีการสนับสนุนและเผยแพร่อุดมการณ์ของเสรีนิยมใหม่ สร้างแนวคิดการหลอมรวมตลาดโลกจะส่งมอบประโยชน์ทางวัตถุให้กับทุกคน และช่วยสนับสนุนการแพร่กระจายของระบอบประชาธิปไตยและอิสรภาพไปทั่วโลก (Steger & Roy, 2021) พยายามผสานคำว่า “เสรี” ทางการค้า มาใช้กับเสรีภาพในนโยบายทางสังคม นำกลไกตลาดไปใช้อธิบายชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ โดยคำว่า “เสรี” ของเสรีนิยมใหม่ มองว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน แต่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะใช้โอกาสนั้นอย่างไร แล้วแต่โอกาสนั้นจะมีเท่ากันหรือไม่หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสมากกว่าจึงเป็นผู้มีและต่อยอดเสรีภาพได้มากกว่า การกระทำเช่นนี้ไม่ต่างจากสำนวนที่ว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” สอดคล้องกับแนวคิดของ Harvey (2007) ที่มองว่าเสรีนิยมใหม่ไม่ใช่การกีดกันรัฐออกจากระบบเศรษฐกิจ หากแต่เป็นการร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างรัฐและนายทุนที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ต่อกัน เมื่อสวัสดิการหรือการเข้ามาแทรกแซงของภาครัฐถูกตัดออก เอกชนจึงมีบทบาทแทนที่ เสรีนิยมใหม่จึงเป็นมายาคติที่สร้างขึ้นจากชนชั้นนำให้ยอมรับแนวคิดดังกล่าว เหมือนกับว่าโลกใบนี้ไร้ซึ่งหนทางอื่นแล้ว มีเพียงระบบเศรษฐกิจเดียวที่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัว และประชาชนพ้นจากความยากจนมากกว่าเดิม ดังนั้นรัฐในเสรีนิยมใหม่จึงลดบทบาทความรับผิดชอบต่อชีวิตของประชาชนลง ผลักภาระความรับผิดชอบพื้นฐานสู่ปัจเจกบุคคลมากขึ้น (Thammabutsadee, 2018)

นอกจากนี้ Wendy Brown (2015) ยังวิจารณ์เสรีนิยมใหม่ว่า ผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การค้าที่ผิดจริยธรรม ทำลายความเสมอภาค คำนึงถึงประโยชน์ตัวมากกว่าส่วนรวมและสร้างประชานิยมแทนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มองว่ามนุษย์ในเสรีนิยมใหม่ไม่ใช่ตัวแสดงหลักในฐานะบุคคลที่มีความสำคัญในพลังของประชาชน (people power) ในระบบประชาธิปไตยอีกต่อไป แต่กลายเป็นเพียงส่วนประกอบของตลาดในระบบทุนนิยม ที่คุณค่ามนุษย์ขึ้นอยู่กับการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง (Brown, 2015)

ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ผู้นำเสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับจริยธรรมและมนุษยธรรมนิยม (humanitarianism) ปฏิเสธความเชื่อสัจนิยมเดิมที่ว่า นโยบายทางการทูตและการทหารเป็นเครื่องมือเดียวที่สามารถรักษาผลประโยชน์และอำนาจของชาติได้ เสรีนิยมใหม่สนับสนุนลัทธิตลาดโลกนิยม การเมืองระหว่างประเทศสัมพันธ์กับการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่มิบทบาทต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากที่สุดคือการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ถึงขั้นมีการเสนอ “หลักแนวคิดเรื่องประชาคมนานาชาติ” (principles of the international community) ที่พัฒนามาจากคำสอนในศาสนาคริสต์เรื่อง “สงครามที่ชอบธรรม” (righteous war) ที่อนุญาตให้ใช้ความรุนแรงในการต่อต้านผู้รุกราน เพื่อหยุดยั้งหายนะทางมนุษยธรรม เช่น ในสงครามบอลข่านที่นาโตใช้เหตุผลด้านมนุษยธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมในการโจมตี (Steger & Roy, 2021)

ประชาธิปไตยแบบจีน (Chinese-Style Democracy)

ศาสตราจารย์ฝางหวังมองว่า ประชาธิปไตยที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมีความหมายสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประชาธิปไตยในความหมายระบอบ การปฏิบัติ และแนวคิดในแง่ของระบอบ ความหมายในมุมมองของระบอบคือการถือเอาอธิปไตยเป็นของปวงชนและคุ้มครองสิทธิพลเมือง การปฏิบัติหรือที่มักเรียกกันว่าการเมืองประชาธิปไตย เป็นการดำเนินการตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนแนวคิดในแง่ของระบอบเป็นความเข้าใจทางทฤษฎีและค่านิยมที่ผู้คนมีต่อระบอบและการปฏิบัติตามแนวทางประชาธิปไตย ด้วยสภาพของประเทศและการพัฒนาสังคม รวมทั้งการเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์และความทันสมัย ทำให้การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมีเส้นทางของจีนเอง จีนจะไม่ตัดเท้าให้พอดีกับรองเท้า คือไม่เดินรอยตามทฤษฎีและแนวคิดตะวันตก (Fang, 2021) แต่จะตัดรองเท้าให้พอดีกับเท้า ต้องตัดรองเท้ายังไงให้พอดีกับรูปร่างของเท้า โดยพัฒนาจากความรู้ ประสบการณ์ และการตัดสินใจด้วยตัวเอง เพื่อพิจารณาว่ารูปแบบใดเหมาะสม ซึ่งเป็นประชาธิปไตยอีกรูปแบบที่ก่อประโยชน์ต่อมนุษยชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ และท้ายที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าการปกครองของตนดีหรือไม่ (Thaipost, 2021)

จีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแบบจีน โดยการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ แนวคิดที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนนำมาใช้เป็นแนวทางการเมืองการปกครองของตน ประกอบด้วย 2 แนวคิดหลักที่สำคัญ คือ

1. แนวคิด “ลัทธิประชาธิปไตยรวมศูนย์” (Democratic Centralism) คือแนวคิดที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานภายในพรรค ประชาธิปไตยในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกและองค์กรของพรรคสามารถแสดงความคิดเห็นเสนอข้อเสนอดังพรรคได้เต็มที่ ส่วนการรวมศูนย์หมายถึง สมาชิกพรรคร่วมกันผลักดันภารกิจให้บรรลุตามเจตนารมณ์และความคิดของพรรค ในอีกด้านหนึ่งลัทธิประชาธิปไตยรวมศูนย์ จึงให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพเฉพาะบุคคลภายในพรรค (Mahatthanobon, 2021) พรรคการเมืองใช้วิธีประชุมหารือทางการเมือง (Political Consultation) เป้าหมายคือให้ทุกกลุ่มทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน แทนการออกนโยบายเพื่อพวกพ้องอันก่อให้เกิดสังคมแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (Thaipost, 2021)

2. แนวคิด “เผด็จการประชาธิปไตยประชาชน” (people's democratic dictatorship) คือแนวคิดที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมือง จากคำกล่าวสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตง ในปี ค.ศ. 1940 เนื่องในวันรำลึกถึงวันครบรอบ 28 ปีของการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนแสดงให้เห็นว่า เผด็จการประชาธิปไตยประชาชนคือการใช้ระบบเผด็จการกับศัตรู และใช้ระบบประชาธิปไตยกับประชาชน (Mike, 1940) โดยมีพื้นฐานความคิดจากลัทธิมาร์กซิสต์ที่พยายามกำจัดชนชั้นนายทุน และสร้างสังคมอย่างเท่าเทียม ภายใต้การนำของชนชั้นกรรมาชีพและแนวร่วมของกรรมกรและชาวนา ปัจจุบันมีสมาชิกผู้แทนประชาชนแห่งชาติจีนเป็นสถาบันสูงสุดในการปกครองประเทศ มีประชาชนใช้อำนาจผ่านสมัชชาประชาชน การสนับสนุนผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์เท่ากับการสนับสนุนประชาธิปไตยของประชาชนชาวจีนทุกคน

ปัจจุบัน จีนเน้นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเป็นรูปแบบสำคัญในการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งแตกต่างจากตะวันตกที่เน้นประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง เพราะเป็นผลมาจากการค้นหารูปแบบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาอย่างยาวนานของจีนเพื่อให้เหมาะกับสภาพจีนและเป็นไปตามความต้องการของการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยแบบจีน คือประชาธิปไตยที่เน้นการนำไปปฏิบัติได้จริง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งหมด ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่เป็นเครื่องประดับตกแต่งภายนอก แต่ประชาธิปไตยแบบจีนต้องเป็นเครื่องมือที่ใช้แก้ปัญหาของประชาชน โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาประเทศ การปกครองทางสังคม และชีวิตของผู้คน ประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนในทุกประเทศ ไม่ใช่อภิสิทธิ์ของบางประเทศ การตัดสินประชาธิปไตยควรกระทำโดยประชาชนในประเทศ ไม่ใช่จากคนนอกกลุ่ม (China's State Council Information Office, 2021) หลายประเทศมองว่าเป็นวาทกรรมที่จีนใช้โต้แย้งกับประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิริยะ เข็มพล ที่มองว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในเป้าหมายนโยบายการต่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศมหาอำนาจบางประเทศได้ใช้ประชาธิปไตยเป็นข้ออ้างในการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น (Khemphon, 2015: 4-17)

3. ระเบียบวิธีและการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิงบนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมของโลกตะวันตกเป็นงานวิจัยคุณภาพเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Qualitative Research) โดยทำการศึกษาผ่านเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัยและข่าวที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษา โดยขอบเขตของการศึกษานั้นจะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ผ่านการตั้งคำถามว่าหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับหลักการประชาธิปไตยแบบตะวันตก จากนั้นนำแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เป็นตัวตั้งทางทฤษฎีเพื่อทำการวิเคราะห์ตีความหลักการประชาธิปไตยแบบจีนในยุคสี จิ้นผิง โดยแบ่งการตีความผ่านสามมุมมองคือ มุมมองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อให้เห็นภาพของประชาธิปไตยแบบจีนในยุคสี จิ้นผิงภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ซึ่งผลการศึกษานำมาซึ่งข้อมูลการตีความคำว่าประชาธิปไตยภายใต้สองระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษา

4.1 พัฒนาการและหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่

การพัฒนาประชาธิปไตยเสรีนิยมสมัยใหม่สามารถแบ่งออกได้ 3 ช่วง คือ กำเนิดประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่แบ่งบาน และประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่สั้นคลอน

1) กำเนิดของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่

การค้นหาค้นจุดเริ่มต้นของเสรีนิยมใหม่ คงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงลัทธิเสรีนิยมเก่าที่เกิดขึ้นในยุคสมัยแห่งการรู้แจ้งช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ในยุคนี้เศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น เน้นผลิตเพื่อการส่งออก ผู้ปกครองเริ่มสะสมความมั่งคั่งเพื่ออำนาจการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีแนวคิดด้านเศรษฐกิจเรื่องความคิดกลไกตลาด (invisible hand) ของอดัม สมิท (Adam Smith) สนับสนุนการปล่อยให้ราคาสินค้าเป็นไปตามตลาดหรือเรียกว่า ตลาดเสรี จำกัดการแทรกแซงของรัฐซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดทางสังคมเรื่องสิทธิปัจเจกบุคคลของ จอห์น ล็อก (John Locke) รัฐควรมีบทบาทเพียงปกป้องอิสรภาพและทรัพย์สินของเอกชน แต่ในขณะนั้นจอห์น ล็อกไม่ได้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ยังมองว่าคนในสังคมมีสถานภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นเสรีภาพทางสังคมยังคงมีอยู่จำกัด ตามสถานภาพทางสังคม

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ลื่นสุดลง เศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำจากความเสียหายของสงคราม แต่ก็สามารถฟื้นฟูกลับมาได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร แนวคิดที่ว่าตลาดสำคัญที่สุดจึงได้เริ่มแพร่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง มีการกำหนดสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อรองรับแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ แต่ละประเทศจึงเน้นลงทุนด้านการผลิต จนผลผลิตล้นตลาด ตามกลไกของตลาดเมื่ออุปทานมากกว่าอุปสงค์ทำให้ดัชนีราคาสินค้าเริ่มตกต่ำ คนส่วนใหญ่จึงหันมาลงทุนในตลาดหุ้นมากขึ้นเพราะหวังผลกำไรในระยะเวลานาน การปล่อยให้ไหลไปตามตลาดเสรี ทำให้ราคาของหุ้นได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการเก็งกำไร ธนาคารกลางของนิวยอร์ก (The Federal Reserve Bank of New York) จึงพยายามขึ้นดอกเบี้ย ราคาหุ้นจึงเริ่มตกลงเรื่อย ๆ จนตลาดหุ้นที่วอลล์สตรีท (Wall Street) นครนิวยอร์กล่มลง ธนาคารต่าง ๆ เริ่มหยุดการปล่อยหนี้ใหม่ และเรียกคืนหนี้เก่า เศรษฐกิจเริ่มตกต่ำ อัตราการว่างงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1929 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ที่เรียกว่า The Great Depression และขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ ทำให้ความเชื่อที่ว่าตลาดสำคัญที่สุดเริ่มเสื่อมลง จากที่มองว่าการแทรกแซงของรัฐในตลาดคือเรื่องที่เลวร้ายเริ่มสลายไป มีการนำบทบาทของรัฐมาทบทวนอีกครั้ง ผู้นำแต่ละประเทศเริ่มตระหนักถึงรัฐเหนือตลาด (the statist consensus) (Tejapira, 2019) มองว่าหากปล่อยให้ตลาดนำทางต่อไป เศรษฐกิจจะเสียหายอย่างรุนแรงแน่นอน ในปี ค.ศ. 1935 เศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynesian Economics) ของ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) จึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยสนับสนุนการดำเนินนโยบายขาดดุล เน้นรัฐสวัสดิการ (Welfare State) มองว่ารัฐควรเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการฟื้นคืนทางเศรษฐกิจ ควรเข้ามาแทรกแซงตลาดผ่านการใช้นโยบายทางการคลังและการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แนวคิดการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ตามแนวคิดมาร์กซิสต์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการทางสังคมโดยมีรัฐเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจจึงโดดเด่นขึ้นมา เช่นในสหภาพโซเวียต มีการใช้นโยบายวางแผนโดยรัฐบาลส่วนกลางและนโยบายเศรษฐกิจ 5 ปี ทำให้ฐานการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา ในเยอรมนีได้มีการใช้นโยบายวางแผนจากส่วนกลางโดยอัดฉีดเงินเข้าระบบเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและการผลิตอาวุธ อัตราการว่างงานจึงลดลงมาก ส่วนในประเทศระบอบประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาได้มีการนำทฤษฎีแบบเคนส์มาใช้ในการรักษาดุลยภาพระหว่างทุนและแรงงานเป็นแนวทางในการดำเนินเศรษฐกิจ เน้นงบประมาณเพื่อเพิ่มสวัสดิการของประชาชนและกิจการสาธารณะของรัฐ (Sukhothai Thammathirat open University, n.d.) แต่ไม่นานก็ต้องหยุดแนวคิดนี้ไป เพราะการดำเนินการควบคุมโดยรัฐที่เน้นสวัสดิการทางสังคมขัดต่อผลประโยชน์ของนายทุนที่เน้นกำไรเป็นสำคัญ เพราะกลุ่มนายทุนเหล่านั้นไม่ยินดีจ่ายภาษีเพิ่มเพื่อรองรับสวัสดิการสังคม ทำให้งบประมาณรายจ่ายของรัฐเพื่อสวัสดิการสังคมขยายตัวในขณะที่ภาษีน้อยลง เกิดเงินเฟ้อ และวิกฤตการณ์การคลังในที่สุด

ในขณะเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1947 ฟรีดริช ฟอน ฮาเย (Friedrich von Hayek) และมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ผู้ก่อตั้งสมาคมมงเปเลอแร็ง (Mont Pelerin Society (MPS)) ได้ต่อต้านแนวคิดแบบมาร์กซิสต์และเพื่อท้าทายอำนาจแนวคิดรัฐสวัสดิการของเศรษฐศาสตร์เคนส์ มีการพัฒนาลัทธิเสรีนิยมใหม่ได้พัฒนาหลักการทางเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นระบบครั้งแรก แต่ยังไม่มีความเชื่อมโยงกับการเมือง เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพื้นฐานปรัชญาทางเสรีนิยมใหม่ มองว่าการรวมหมู่ของสังคมมนุษย์ (Collectivity) ไม่มีอยู่จริง มีแต่ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individual) เท่านั้น โต้ตอบเศรษฐกิจของเคนส์ว่าการแทรกแซงของรัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำอีกครั้ง ทางออกของปัญหาอยู่ที่การรื้อถอนบริการสาธารณะและการลดกฎระเบียบของธุรกิจและตลาดการเงิน แนวคิดเรื่องการเปิดตลาดเสรีและปล่อยให้กลไกตลาดของลัทธิเสรีนิยมเก่าจึงกลับมาอีกครั้ง บริการที่ดีที่สุดของประชาชนมาจากเสรีภาพสูงสุดของตลาดและการแทรกแซงขั้นต่ำของรัฐ องค์กรจะได้รับการปลดปล่อย มีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และพลเมืองจะเป็นอิสระจากเงื้อมมือของรัฐที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ (Monbiot, 2007) เสรีภาพเริ่มมาอยู่เหนือความเท่าเทียมในระบบเศรษฐกิจ มนุษย์ควรมีสติในการถือครองกรรมสิทธิ์ของปัจเจกบุคคล มีสิทธิในการสะสมความมั่นคงของตนเอง บทบาทของรัฐบาลควรจำกัดอยู่ที่การสร้างและปกป้องตลาด การปกป้องทรัพย์สินส่วนตัว และการปกป้องความมั่นคงของชาติ รัฐต้องลดบทบาทให้มากที่สุด เพราะธรรมชาติของรัฐเต็มไปด้วยอคติ สภาวะไร้ข้อมูล และการบังคับ ซึ่งต่างจากกลไกตลาดที่มีอิสระ โดยปัจเจกแต่ละคนเข้ามาอยู่ในตลาดด้วยความสมัครใจ เปิดเผย และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารข้อมูลในทุก ๆ ด้านที่เรียกว่า ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ซึ่งหมายรวมถึงเสรีภาพอันเกิดจากการปลดปล่อยตลาดจากการควบคุมทุกรูปแบบ (Ketbunchu, 2013: 7-43) บทบาทของเอกชนและนายทุนจึงเพิ่มมากขึ้นในการแสวงหาผลประโยชน์และสร้างความมั่งคั่ง แต่ในตอนนั้นลัทธิเสรีนิยมใหม่ยังเป็นแค่ช่วงการแตกหน่อไม่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย

2) ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่เบ่งบาน

เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษ 1970 ขึ้นอีกครั้ง สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐสวัสดิการ และวิกฤตการณ์น้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบตัวสูงขึ้น 4 เท่า อัตราเงินเฟ้อและการว่างงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าจ้างแรงงานสูง ผลกำไรของบริษัทตกต่ำ เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น จึงมีการนำหลักเสรีนิยมมาใช้ภายใต้เงื่อนไขใหม่ของโลกาภิวัตน์ พร้อมแต่ปรับลัทธิเสรีนิยมให้ “ใหม่” พร้อมกับเผยแพร่แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาด้วยสิ่งที่เรียกว่า “แผนงานปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ” (Structural adjustment programs) และข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศ ทั้งยังเชิดชูการเสริมอำนาจให้ปัจเจกชนและการกระจายอำนาจส่วนกลางของรัฐไปยังส่วนท้องถิ่น ถู้อาตลาดเสรีที่กำกับดูแลตัวเองคือรูปแบบการปกครองหนึ่งเดียวที่เหมาะสม รวมไปถึงโมเดลการบริหารรัฐแบบ “การบริหารภาครัฐแนวใหม่”⁵ ได้ครอบงำระบบราชการไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว (Steger & Roy, 2021)

ลัทธิเสรีนิยมใหม่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ โดยประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาโรนัลด์ เรแกน และนายกรัฐมนตรีอังกฤษมาร์กาเรต แทตเชอร์ ได้นำหลักเสรีนิยม

⁵ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การเปลี่ยนแปลงระเบียบและวิธีการของระบบราชการไปสู่การบริหารแบบใหม่ โดยใช้กระบวนการของภาคเอกชนมาบูรณาการ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐานวัดได้ ใช้กลไกการตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชน มุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

มาใช้ในรูปแบบนโยบายและโครงการสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม เน้นเศรษฐกิจเปิดตลาดเสรีอย่างสุดโต่ง เสรีนิยมใหม่ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับยึดโยงเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของ “โลกาภิวัตน์” นำเสนอภาพว่าเราทุกคนกำลังเข้าสู่โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครควบคุมได้ อย่างที่มาร์กาเรต แทตเชอร์เสนอว่า “there is no alternative”: ไม่มีทางเลือกอื่น (นอกจากเสรีนิยมใหม่) การหลอมรวมตลาดในระดับโลกเป็นกระบวนการที่มีเหตุผล ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทสังคมแบบใดก็ไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างตลาดเสรี การจะอยู่ในสังคมโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของตลาดเสรี และมีเพียงเสรีนิยมใหม่เท่านั้นที่จะส่งมอบประโยชน์ทางวัตถุกับทุกคนในท้ายที่สุด ทั้งยังช่วยส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกชนและความก้าวหน้าทางวัตถุ และส่งเสริมการแพร่กระจายของระบอบประชาธิปไตยและอิสรภาพไปทั่วโลก อุดมการณ์อันหนักแน่นและการวาดภาพที่น่าดึงดูด ทำให้คนทั่วโลกมั่นใจว่าการเกิดขึ้นของตลาดจะช่วยนำพาประเทศทั่วโลกหลุดพ้นจากความยากจน

ในปี ค.ศ. 1989 นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ จอห์น วิลเลียมสัน (John Williamson) ได้ผลิตชุดความคิด “ฉันทามติแห่งวอชิงตัน” (Washington Consensus) ว่าเป็นนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการปฏิรูปเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา โดยวิลเลียมสันจะจงใจว่าเป็นการปฏิรูประบบเศรษฐกิจในลาตินอเมริกาเท่านั้น แต่ภายหลังมีการนำฉันทามติวอชิงตันไปใช้ในมิติต่าง ๆ และมีการตีความต่างจากฉันทามติดั้งเดิมออกไปอย่างมาก นำเสนอชุดนโยบายทั้งหมด 10 ชุด ดังนี้ (Tanapohnpan, 2001: 31-34)

- (1) นโยบายว่าด้วยวินัยทางการคลัง ลดขนาดดุล เป็นนโยบายงบประมาณที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พยายามกดดันให้ประเทศโลกที่สามดำเนินการ ซึ่งมักจะมีการใช้จ่ายเกินตัวต่อมา
- (2) นโยบายว่าด้วยการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายรัฐบาล ลดการจ่ายสาธารณะ โดยเฉพาะด้านการทหารและการบริหารรัฐกิจ เลิกหรือลดการให้เงินอุดหนุน หันมาให้ความสำคัญด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- (3) นโยบายการปฏิรูปภาษีอากร (Tax Reform) เน้นการขยายฐานภาษีมากขึ้น ทำให้รัฐมีรายได้มากขึ้น
- (4) นโยบายว่าด้วยอัตราดอกเบี้ย หรือการเปิดเสรีทางการเงิน อัตราดอกเบี้ยควรปล่อยให้เป็นเรื่องของกลไกตลาดการเงินภายในประเทศ
- (5) นโยบายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา ดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่เกื้อกูลการแข่งขัน เพื่อสนับสนุนการเติบโตโดยเฉพาะภาคการส่งออก
- (6) นโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าระหว่างประเทศ ทำลายกำแพงภาษีศุลกากร และงดการจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าสินค้าชั้นกลาง
- (7) นโยบายว่าด้วยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ
- (8) นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ถ่ายโอนหน้าที่การผลิตไปให้ภาคเอกชน ช่วยลดบทบาทของรัฐบาลและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการ
- (9) นโยบายว่าด้วยการลดการควบคุมและการกำกับในระบบเศรษฐกิจ

(10) นโยบายว่าด้วยการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เพราะความไม่ชัดเจนในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในความเป็นเจ้าของและการรับผิดชอบ

เสรีนิยมใหม่กับการเมืองระหว่างประเทศ เดิมการเมืองระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายทางการทูตและการทหาร แต่ลัทธิเสรีนิยมใหม่สนับสนุนลัทธิตลาดโลกนิยม เชื่อว่าการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศจะทำให้โลกมีสันติภาพมากขึ้น เพราะเราจะให้ความสนใจกับเศรษฐกิจมากกว่าด้านการทหารหรือเรื่องอุดมการณ์สูงส่ง ทั้งยังเชื่อว่าคุณค่าทางศีลธรรมและสิทธิมนุษยชนต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเกิดขึ้นของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เพื่อดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินระหว่างประเทศที่จะเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของการค้าโลก และการสนับสนุนด้านการเงิน (กู้ยืม) เพื่อปรับฐานะดุลการชำระ เงินและรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ จะนำพาประชาชนหลุดพ้นความยากจน แต่ในขณะเดียวกันก็ผูกเงื่อนโซ่เงินกู้เข้ากับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจตามแนวทางเสรีนิยมใหม่

นอกจากนี้ เสรีนิยมใหม่ยังนำเรื่องการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ มาโยงเข้ากับแนวคิดเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจเลือกของปัจเจกชนอิสรภาพทั้งการเมืองและเศรษฐกิจเชื่อมกันอย่างซับซ้อนและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และประชาธิปไตยต้องอาศัยเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีจึงจะเป็นประชาธิปไตยเต็มตัว แนวคิดลัทธิเสรีนิยมใหม่ได้แทรกซึมเข้าสู่ทุกมิติชีวิต และกิจกรรมทางสังคมของประชาชนทุกด้าน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การศึกษาอย่างเสรี เสรีภาพทางการแสดงออกด้านการเมือง ส่งผลให้เกิดการเชื่อมต่ออย่างไร้พรมแดนและไร้ขีดจำกัด รวมทั้งมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการโยกย้ายเงินทุนและแรงงานอย่างเสรี ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ในช่วงนี้จึงเป็นกระแสนิยมที่ประเทศใดไม่ถือกฎเกณฑ์และยึดหลักการเสรีนิยมใหม่ถือว่า “ตกขบวน” แม้แต่ประเทศจีนเองก็เริ่มดำเนินนโยบายการเปิดและปฏิรูปประเทศตามเสรีนิยมแบบจีน เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของขบวนกระแสโลกาภิวัตน์

3) ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่สั้นคลอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สร้างภาพความเชื่อมโยงของประชาธิปไตยและลัทธิเสรีนิยมใหม่ชัดเจนมากขึ้น ประชาธิปไตยคืออะไร เสรีนิยมใหม่คืออะไร และอะไรคือประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ การเมืองและเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่แยกออกจากกันไม่ได้ จนกระทั่งปัจจุบันอาจจะถูกผสมให้เป็นเนื้อเดียวกันโดยใช้กระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวผสม ตลาค “เสรี” และ ประชาธิปไตยบนพื้นฐาน “เสรีภาพ” เริ่มมีความสำคัญและทุกคนให้ความสนใจเพิ่มขึ้น แต่อย่าลืมว่าเสรีนิยมใหม่เกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และเสรีภาพทางคุณค่าของมนุษย์ควรเป็นสิ่งที่ได้รับการเคารพ ษัตริย์ ธรรมบุษดี กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของทุนนิยมเสรีนิยมใหม่คือการก้าวเข้าไป “ปล้นชิง” ความเป็นมนุษย์ในทุกมิติและแปรเปลี่ยนให้เป็นสินค้า (Thammabutsadee, 2018) สอดคล้องกับ Wendy Brown (2015) ที่กล่าวไว้ว่า “ลัทธิเสรีนิยมใหม่สร้างผลกระทบเชิงลบต่อหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก สร้างความเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องเสรี มนุษย์กลายเป็นแค่ทุนในระบบทุนนิยม การตัดสินใจคุณค่าในการกระทำต่าง ๆ กลายเป็นเรื่องการลงทุนเพื่อคาดหวังผลกำไรปัจเจกบุคคล ไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพเพื่อการพัฒนาประโยชน์ส่วนรวมอีกต่อไป” (Torsak, 2016)

Steger and Roy (2021) มองว่านโยบายและการดำเนินการองค์การทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เป็นเพียงการสร้างวาทกรรมชวนเชื่อ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการกู้เงิน โดยนำแผนงานปรับเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่มาใช้กับประเทศด้อยพัฒนา โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการบรรเทาความยากจน รวมทั้งมองว่าตลาดไม่ได้ทำงานด้วยวิถีทางและกฎเกณฑ์เดียวกัน ภายใต้บริบททางสังคมที่ต่างกัน สังคม การเมือง วัฒนธรรม ดังนั้นการเปิดตลาดเสรีภาพที่สนับสนุนปัจเจกบุคคลในการสะสมความมั่งคั่ง นำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคม คุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ควรได้รับขึ้นอยู่กับโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงสวัสดิการและประกันสวัสดิภาพทางสังคม

การเติบโตของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ ทำให้เราก้าวสู่สังคม “Moneyism” การแสวงหาชีวิตที่ต้องแลกด้วยเงินตรา ความสำเร็จและความยิ่งใหญ่วัดกันที่ตัวเลข ค่านิยมความเสมอภาคและการเห็นค่าความเป็นมนุษย์ที่ควรจะถูกหยาบกราดเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม สังคมกลายเป็นเรื่องที่ว่าค่าสูง จำต้องยาก การพยายามควบคุมการแข่งขันกลายเป็นเรื่องคุกคามต่อเรื่องเสรีภาพ การควบคุมตลาดและการจัดเก็บภาษีนั้นต้องลดลง บริการสาธารณะต้องถูกแปรรูปให้ไปอยู่ในมือของเอกชน การให้เสรีภาพของปัจเจกบุคคล รวมไปถึงการรับผิดชอบต่อชีวิตของตัวเอง การแบกรับภาระสวัสดิการพยาบาลที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงของบุคคล ต้องกู้ยืมเงินเพื่อเข้าถึงการศึกษา ทั้งที่โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่ทุกคนควรมีโอกาสได้รับเงินอุดหนุนด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนแบกรับความเสี่ยงทางสังคมด้วยตัวเอง ทั้งที่เป็นสิ่งที่ควรได้เข้าถึงกันทุกคน และต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพื่อหาจุดยืนในสังคม การเป็นปัจเจกบุคคล คือการยอมจำนนต่อสภาพที่เป็นอยู่ เข้าใจว่าไม่มีใครดูแลเราได้นอกจากตัวเอง ดังนั้นเราต้องพึ่งตัวเองก่อน คิดถึงตัวเองก่อน หล่อหลอมความแปลกแยกที่มีต่อสังคม เวลาเป็นเงินเป็นทองชีวิตต้องทำงานตลอดเวลา จนไม่สามารถหาจุดแห่งความพอดีของชีวิตได้ เหมือนการขูดรีดความเป็นชีวิตของตัวเองแบบสาหัส สร้างคำถามที่ว่า นี่คือนิสัยผู้ได้ประโยชน์จากประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ผ่านเสรีทางเศรษฐกิจพยายามหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงผลลัพธ์ที่สังคมต้องแบกรับหรือไม่

4.2 หลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมลักษณะแบบจีนโดยยึดถือแนวคิดของ มาร์กซิสต์ มาร์กซ์ได้กล่าวไว้ใน “แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์” ว่าขั้นตอนแรกในการปฏิวัติกรรมมาซิฟ คือการทำให้ชนชั้นกรรมมาซิฟได้เลื่อนขั้นสู่ชนชั้นปกครองและได้ประชาธิปไตย ดังนั้น คุณค่าพื้นฐานของพรรคคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงอยู่ที่การปลดปล่อยทางสังคมและการสร้างประชาธิปไตยของประชาชน ตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบัน จีนมีการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างประชาธิปไตยแบบสังคมนิยมเสมอมา ผ่านผู้นำทั้งหมด 5 รุ่น ประชาธิปไตยในจีนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ แนวคิดเผด็จการประชาธิปไตยประชาชน (人民民主专政 *rénmín mínzhǔ zhuānzhèng*: The People's Democratic Dictatorship) ของเหมา เจ๋อตง แนวคิดระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม (社会主义市场经济 *shèhuì zhǔyì shìchǎng jīngjì*: Socialist Market Economy) ของเติ้ง เสี่ยวผิง หลักการสามเอกภาพ (三个统一 *sān gè tǒngyī*: Three Unities) ของเจียง เจ๋อหมิน แนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (协商民主

Xiéshāng mínzǔ: Consultative Democracy) ของหู จิ้นเทา และประชาธิปไตยแบบจีน (中国式民主 Zhōngguó shì mínzǔ: Chinese-style Democracy) ของสี จิ้นผิง

1) แนวคิดเผด็จการประชาธิปไตยประชาชนของเหมา เจ๋อตง

ตั้งแต่สิ้นสุดสงครามฝิ่นในปี ค.ศ. 1842 จีนได้เผชิญกับกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครองและสังคม การรุกรานของจักรวรรดินิยม โดน “แบ่งก้อนเค้ก” ประชาชนใช้ชีวิตอย่างลำบาก กลายเป็นคนป่วยแห่งเอเชีย (Sick man of Asia) จีนเป็นประเทศที่มีแผ่นดินขนาดใหญ่แต่ไร้ซึ่งศักยภาพในการปกครองตนเอง การปฏิวัติประเทศของเหมา เจ๋อตง มีพื้นฐานมาจากลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ (Marxism - Leninism) ที่ให้ความสำคัญกับชนชั้นกรรมาชีพและเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อก้าวไปสู่สังคมนิยมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์⁶ (Dabphet, 2017: 260-266) กำจัดระบบแสวงหาผลประโยชน์และการขูดรีดผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุน การก่อตั้งประเทศจีนใหม่จึงมุ่งมั่นในการปลดปล่อยประชาชน เพื่อสังคมที่เท่าเทียมและเสรีภาพของทุกคนตามหลักการสังคมนิยมมิวนิสต์ ยึดมั่นในเผด็จการประชาธิปไตยประชาชน โดยมีการกำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศที่มีประชาธิปไตยในรูปแบบใหม่เรียกว่า “ประชาธิปไตยของประชาชน” ปกครองโดยประชาชนภายใต้การนำของชนชั้นกรรมาชีพ ตั้งอยู่บนพื้นฐานพันธมิตรกรรมาชีพและเกษตรกร มีการร่างรัฐธรรมนูญโดยนำรัฐธรรมนูญของโซเวียตในเรื่องปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของแรงงานที่ถูกเอาเปรียบมาเป็นตัวอย่างในการเขียนคำนำในรัฐธรรมนูญจีน โดยระบุว่าความเป็นสังคมนิยมของจีนเป็นพื้นฐานในการรับประกันความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ และในขณะเดียวกันการพัฒนาประชาธิปไตยก็นำไปสู่การพัฒนาสังคมนิยมเช่นกัน รัฐธรรมนูญฉบับแรกในประวัติศาสตร์ของจีนถึงถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งกำหนดระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับจีน ประกอบด้วยสามระบบหลัก คือระบบสภาผู้แทนประชาชน ระบบความร่วมมือทางการเมืองแบบหลายฝ่ายภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและระบบการปกครองตนเองในพื้นที่ชนชาติพันธุ์ แต่ในช่วงปลายของเหมา เจ๋อตง ประชาธิปไตยเริ่มเน้นถึงการรวมศูนย์และเพิกเฉยต่อประชาธิปไตย มีระบบกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์ และเน้นมติของพรรคจนละเลยบรรทัดฐานทางกฎหมาย นำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติและสภาผู้แทนประชาชนในท้องถิ่นสูญเสียความสามารถในการทำหน้าที่ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด สิทธิของประชาชนไม่ได้รับการรับรอง ระบบประชาธิปไตยและหลักนิติธรรมถูกทำลาย

2) แนวคิดระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมของเต็ง เสี่ยวผิง

เต็ง เสี่ยวผิง ได้สรุปบทเรียนที่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวในการปฏิวัติวัฒนธรรม เห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปฏิรูปพรรคและระบบการเป็นผู้นำของรัฐ มีเนื้อหาที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเพิ่มกำลังการผลิตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประชาธิปไตยด้านการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันประชาชนให้มีความมั่นใจและพอใจกับการบริหารประเทศในรูปแบบต่าง ๆ และการยึดมั่นหลักการพื้นฐาน 4 ประการ (四项基本原则 sì xiàng jīběn yuánzé: Four Cardinal Principles) เพื่อปรับปรุงระบบพรรคอย่างมีประสิทธิภาพ มีประชาธิปไตย ของ

⁶ คอมมิวนิสต์ ทฤษฎีคอมมิวนิสต์ของคาร์ล มาร์กซ์ คือการปฏิวัติสังคมนิยมขั้นสุด เป็นสังคมในอุดมคติ (Utopia) ไร้ซึ่งการควบคุมของรัฐ ทุกคนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน และไม่มีชนชั้นทางสังคม

ชีวิตทางการเมืองและการบริหารทางเศรษฐกิจ รวมทั้งประชาธิปไตยของชีวิตทางสังคมโดยรวม แต่จากบทเรียนของการปฏิวัติวัฒนธรรมทำให้ต้องเสียใจว่า ประชาธิปไตยของจีนไม่สามารถเดินตามแบบตะวันตกได้ จำเป็นต้องยึดในหลักพื้นฐาน 4 ประการ คือ ยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยม ยึดมั่นในอำนาจเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ ยึดแนวทางการนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน และยึดมั่นตามลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวคิดของเหมา เจ๋อตง จึงจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของจีน

เติ้ง เสี่ยวผิง ไม่ยึดติดอุดมการณ์คอมมิวนิสต์หรือลัทธิมาร์กอย่างเคร่งครัด แต่ปรับตามสภาพของสังคมจีนถึงอย่างไรก็ตามเติ้ง เสี่ยวผิง รับเอาเฉพาะเสรีที่เป็นแนวทางเศรษฐกิจทุนนิยมของโลกประชาธิปไตยเท่านั้น ส่วนในทางการเมืองยังคงยึดมั่นชัดเจนว่าจีนยังคงยึดมั่นในระบบสังคมนิยม (Dabphet, 2017: 260-266) การพัฒนาประเทศคือการใช้ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจแบบตะวันตก การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจให้มั่นคงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนและทำสิ่งใดโดยไม่ขัดกับแนวทางของคอมมิวนิสต์ เพื่อพาจีนหลุดพ้นจากความยากลำบากและความล้าหลัง สร้างสังคมกินดีอยู่ดี เติ้ง เสี่ยวผิงจึงได้ปฏิรูประบบเศรษฐกิจจากเดิมที่ต้องวางแผนจากส่วนกลางแบบสังคมนิยม มาเป็นระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม มีการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองไปยังองค์กรระดับท้องถิ่นและภูมิภาค เปิดรับเศรษฐกิจ “เสรีนิยมใหม่” หรือการเปิดตลาดเสรีของฝั่งตะวันตกแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่รัฐยังคงเป็นสถาบันเดียวที่มีอำนาจในการออกกฎหมายรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มปฏิรูปวิสาหกิจ พยายามรักษาเสถียรภาพค่าเงิน เป็นต้น

จากการศึกษาของ Zuo Liangkai (2002) พบว่า เศรษฐกิจแบบตลาดมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในขณะที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดอย่างจริงจัง และส่งเสริมการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย ระบบการเมืองต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันของเศรษฐกิจแบบตลาดและการเมืองแบบประชาธิปไตย การเปิดเสรีตลาดทางเศรษฐกิจ และเสรีภาพจากโลกตะวันตก ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะนักศึกษาในจีนต้องการเสรีภาพในชีวิตดังเช่นประเทศตะวันตกได้รับ จนนำไปสู่เหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1989 เหตุการณ์เทียนอันเหมิน เป็นประวัติศาสตร์การเรียกร้องประชาธิปไตยครั้งใหญ่ในจีน รัฐบาลจีนจึงตัดสินใจใช้กำลังทหารเพื่อยุติเหตุการณ์ดังกล่าว จึงเป็นภาพสะท้อนประชาธิปไตยของจีนในมุมมองของชาวตะวันตกว่าเป็นการใช้ความรุนแรง และละเมิดสิทธิมนุษยชน

การริเริ่มแนวคิดเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมของเติ้ง เสี่ยวผิง เป็นจุดเริ่มต้นส่งเสริมประชาธิปไตยและขยายขอบเขตเสรีภาพของสังคมจีนมากขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป เติ้ง เสี่ยวผิงได้ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกประชาธิปไตยของบุคคล ประชาชนมีสิทธิประโยชน์ในทรัพย์สินและการครอบครองทรัพย์สินมากขึ้น แต่รัฐยังคงมีบทบาทในนโยบายสาธารณะในแบบสังคมนิยมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสังคมและประชาชนทั้งส่วนน้อยและส่วนใหญ่

3) หลักการสามเอกภาพของเจียง เจ๋อหมิน

หลักจาก “คลื่นทางการเมือง” สงบลง เจียง เจ๋อหมินได้หยิบยกแนวคิดการพัฒนาการเมืองของจีนขึ้นมาครั้งแรก และยังคงยึดมั่นในหลักพื้นฐาน 4 ประการ มองว่าเราควรยึดตามสภาพบ้านเมืองของเรา สรุปลงจากประสบการณ์เองและเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ลอกเลียนแบบระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตก

เน้นการพัฒนาด้านนวัตกรรม และผลักดันการสร้างระบอบการเมืองประชาธิปไตยของจีนสู่ขั้นตอนใหม่ โดยยึดหลักนิติธรรมและกฎหมายในการปกครองประเทศ เจียง เจ๋อหมินเน้นย้ำว่าพื้นฐานการพัฒนาการเมืองแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยคือ การรวบรวมในการยึดมั่นในการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ ประชาชนเป็นนายของประเทศ และการปกครองโดยนิติธรรมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยพัฒนาตาม “หลักการสามเอกภาพ” คือการจัดความสัมพันธ์สามส่วนให้เหมาะสมคือ ผู้นำของพรรค ประชาธิปไตยของประชาชน และการกระทำสิ่งต่างๆให้สอดคล้องกฎหมาย เป็นสาระหลักและเครื่องหมายแสดงถึงการก่อตัวตามเส้นทางการพัฒนาการเมืองแบบสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีน (Fang, 2021) รับประทาน่ว่าประชาชนดำเนินการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การจัดการ และการกำกับดูแลตามระบอบประชาธิปไตย มีสิทธิและเสรีภาพที่หลากหลาย รวมถึงการเคารพและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันต้องรักษาและปรับปรุงระบบรัฐสภาของประชาชน รักษาและปรับปรุงความร่วมมือหลายฝ่ายและระบบการปรึกษาหารือทางการเมืองภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ รวบรวมและพัฒนาแนวร่วมรักชาติที่กว้างขวาง (Jiujiang Newspaper, 2022)

ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ได้ส่งเสริมประชาธิปไตยของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เคารพความหลากหลายของโลก สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของตน มีแกนหลักคือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผลประโยชน์ร่วมกัน ความเสมอภาค และความร่วมมือ การก่อตั้งองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ของเจียงเจ๋อหมิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศสมาชิก เป็นการสร้างรากฐานความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษาและอื่นๆ เพื่อสร้างเสถียรภาพ และการจัดระเบียบบรรพชาภิบาลโลก ที่มีความเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม และมีเหตุผล (Shanghai Cooperation Organization Secretariat, n.d.)

4) แนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือยุคใหม่ของหู จินเทา

ในยุคของเจียง เจ๋อหมินมีการกล่าวถึงรูปแบบพื้นฐานประชาธิปไตย 2 ประเภท หนึ่งคือใช้วิธีการเลือกตั้ง และสองคือวิธีการปรึกษาหารือ การใช้ประชาธิปไตยทั้ง 2 รูปแบบเป็นสิ่งที่ตะวันตกไม่สามารถเปรียบเทียบได้และยากที่จะเข้าใจ กล่าวคือ การใช้สิทธิของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง และทุกฝ่ายในภาคประชาชนจะมีการปรึกษาหารืออย่างเต็มที่ก่อนการเลือกตั้งและลงคะแนนเสียง เพื่อให้บรรลุฉันทมติ สูงสุดจากการสรุปประสบการณ์และพิจารณาความต้องการในการพัฒนา ในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 ในยุคของหู จินเทา การจัดระบบแข่งขันไม่เหมาะสมสำหรับสังคมจีนในขณะนั้น มีการเน้นย้ำเรื่องประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งกำหนดให้เป็นทิศทางจุดเน้นการพัฒนาการเมืองประชาธิปไตยในช่วงเวลานั้น ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความปรองดอง การแสวงหาจุดร่วมและเคารพจุดต่าง

รูปแบบหลักของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในจีนแบ่งเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ (Fang, 2021)

(1) การปรึกษาหารือทางการเมือง ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์และระบบความร่วมมือหลายพรรคที่เป็นพรรคประชาธิปไตยต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายหลักของประเทศ ประเด็นสำคัญในชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

(2) การปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหาร เกี่ยวกับการจัดการระหว่างรัฐบาลทุกระดับกับพลเมืองที่เกี่ยวข้องกับกิจการ นโยบาย ประเด็นสาธารณะ และความขัดแย้งทางสังคม

(3) การปรึกษาหารือทางสังคม ภายใต้ขอบเขตการปกครองตนเองของชนบท ในการจัดการแก้ปัญหาสาธารณะ สิทธิพลเมือง และความขัดแย้งทางสังคมอย่างอิสระ ตระหนักถึงการจัดการตนเอง การศึกษาด้วยตนเอง และการจัดบริการตนเอง

แสดงถึงประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือมีลักษณะกว้างมากขึ้น ส่งเสริมการมีบทบาทต่อสังคมและการเมือง เป็นวิธีการแสวงหาจุดร่วม ดูแลผลประโยชน์ของทุกฝ่าย ส่งเสริมการประนีประนอม และส่งเสริมผลประโยชน์ร่วม ไม่เหมือนประชาธิปไตยแบบแข่งขันที่สนับสนุนความแตกต่าง ต้องทำตามผู้ชนะทั้งหมด ซึ่งง่ายต่อการขัดแย้งด้านผลประโยชน์

5) ประชาธิปไตยแบบจีนของสี จิ้นผิง

ปี ค.ศ. 2017 การประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 19 ในยุคของสี จิ้นผิง ยังคงเน้นย้ำเรื่อง ประชาชนคือนายของประเทศ มีการแสดงจุดยืน ทศนะ และวิธีการของพรรคต่อประชาธิปไตยอย่างชัดเจนและลึกซึ้ง พยายามผนวกประชาธิปไตยแบบจีนเข้าสู่หลักสูตรอุดมการณ์และการเมือง เน้นค่านิยมประชาธิปไตยแบบจีน และประชาธิปไตยเป็นคุณค่าร่วมกันของมวลมนุษยชาติ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2021 สำนักงานข้อมูลสภาแห่งรัฐได้เผยแพร่เอกสาร “จีน: ประชาธิปไตยที่ได้ผล” (China: Democracy That Works) ระบุว่า “ประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนในทุกประเทศ ไม่ใช่สิทธิบัตรของบางประเทศ ไม่ว่าประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ควรได้รับการตัดสินโดยประชาชนในประเทศนี้ ไม่ใช่โดยคนไม่กี่คนจากภายนอก ประเทศใดในประชาคมระหว่างประเทศว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ควรได้รับการตัดสินโดยประชาคมระหว่างประเทศไม่ใช่โดยประเทศที่อหังการเพียงไม่กี่ประเทศ การบรรลุประชาธิปไตยมีหลายวิธีและเป็นไปไม่ได้ที่จะเหมือนกัน ใช้ปฏิญฐานเดียวในการวัดโลก” (China's State Council Information Office, 2021: 35-44) แสดงให้เห็นชัดเจนว่าจีนเองก็มีประชาธิปไตยแบบจีน ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์การค้นหาแนวทางที่เหมาะสมต่อบริบทและความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ จีนมีมาตรฐานการวัดประชาธิปไตยแบบจีน

เอกสาร “จีน: ประชาธิปไตยที่ได้ผล” ได้ระบุประชาธิปไตยแบบจีนมี 5 ลักษณะสำคัญคือ

(1) สิทธิของประชาชน รัฐธรรมนูญของจีนระบุว่า อำนาจทั้งปวงในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นของประชาชน อำนาจของรัฐคือการรับใช้ประชาชนมากกว่าการสนับสนุนทุน รัฐสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและวัตถุที่มั่นคงให้กับประชาชนในการบริหารประเทศของตนเอง สิทธิและสิทธิมนุษยชนได้รับการเคารพและคุ้มครองอย่างเต็มที่อย่างค่อยเป็นค่อยไป การใช้ชีวิตอย่างพึงพอใจเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นสูงสุด มีระบบรักษาความปลอดภัย ประกันสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุม

(2) การขยายการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย หากประชาชนถูกปลุกขึ้นมาเพื่อลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่หลังจากนั้นก็กลับเฉยชา ประชาชนมีความหวังอันยิ่งใหญ่จากการหาเสียงแต่หลังจากนั้นก็กลับไม่พูดถึง

อีก นั้นไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง การนำแนวคิดประชาธิปไตยแบบหยั่งรากลึกลงในจิตใจของประชาชน และการปฏิบัติใช้จริง เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

(3) การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าของประชาธิปไตยและความทันสมัยของการบริหารราชการแผ่นดินควรทำงานควบคู่กัน ฟังพาและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับสถานะหลักของประชาชนและสร้างความตระหนักว่าประชาชนเป็นนายของประเทศ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา กลุ่มสังคมนิยมและเพื่อนร่วมชาติ โดยการรักษาเอกภาพ เสถียรภาพทางการเมืองและสร้างพลังอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ

(4) ความมั่นคงทางสังคมและความปรองดอง ประชาธิปไตยเป็นทั้งผลลัพธ์และเครื่องหมายของความก้าวหน้าทางสังคม ต้นแบบที่ดีของประชาธิปไตยควรสร้างฉันทามติมากกว่าสร้างความแตกแยกและความขัดแย้งทางสังคม สร้างความเสมอภาคและความยุติธรรมแทนที่จะขยายความเหลื่อมล้ำทางสังคม รักษาระเบียบและความมั่นคงทางสังคมแทนที่จะก่อความวุ่นวาย และสร้างแรงบันดาลใจในเชิงบวกมากกว่ายุ่งให้เกิดการปฏิเสศและส่งเสริมสิ่งจอมปลอม

(5) ข้อจำกัดที่มีประสิทธิภาพและการกำกับดูแลการใช้อำนาจ มีการตรวจสอบการใช้อำนาจ สาธารณะที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้อยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อให้มั่นใจว่ามีการใช้อำนาจอย่างโปร่งใส และเข้มงวดมากขึ้นต่อมาตรการต่อต้านการทุจริต

5. อภิปรายผล : การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคตีสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

ในส่วนของอภิปรายผลผู้วิจัยนำแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เป็นตัวตั้งทางทฤษฎีเพื่อทำการวิเคราะห์ตีความหลักการประชาธิปไตยแบบจีนในยุคตีสี จิ้นผิง โดยแบ่งการตีความผ่านสามมุมมองคือ มุมมองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อให้เห็นภาพของ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคตีสี จิ้นผิง ผ่านการตีความด้วยแนวคิดเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

1) การตีความด้านเศรษฐกิจ

ด้วยแนวคิดของนักเสรีนิยมใหม่อย่าง Steger & Roy (2021) Harvey (2007) ที่เชื่อว่าการเปิดเสรีทางการค้า ปลดปล่อยกลไกตลาดกำกับดูแลตัวเอง และลดขนาดบทบาทของรัฐลง เพื่อทุกคนมีโอกาสในการแสวงหาเสรีภาพ ความมั่งคั่งให้กับตัวเอง และยังกล่าวว่า การเปิดเสรีภาพทางเศรษฐกิจจะเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ระดับกลางและล่าง ภาพสะท้อนปัจจุบันคือ เศรษฐกิจมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สร้างความเติบโตให้กับประเทศผู้เดินตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ได้จริง แต่ความจริงคือเสรีนิยมใหม่ไม่เคยลดบทบาทของรัฐอย่างทีกล่าวอ้าง หากแต่เป็นการจับมือกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างรัฐและนายทุน อันสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown (2015) ที่ว่าผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การค้าที่ผิดจริยธรรม ทำลายความเสมอภาค คำนึงถึงประโยชน์ตัวมากกว่าส่วนรวมและสร้างประชานิยมแทนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ “เสรีนิยมใหม่” เอื้อประโยชน์ทุนใหญ่ไม่ได้เสรีจริง อุดมการณ์ของเศรษฐกิจเสรีคือการแข่งขันของกลุ่มนายทุนจำนวนมาก แต่

ความจริงกลับมีนายทุนเพียงไม่กี่กลุ่มที่ครอบครองทรัพย์สิน ทั้งทรัพย์สินและทรัพย์สิน รัฐกับนายทุนเอื้อประโยชน์กัน จึงทำลายหลักประชาธิปไตย (Atthakorn, 2019) ประวัติศาสตร์การปล่อยให้ไปไปตามตลาดโดยขาดการกำกับของรัฐ ได้สะท้อนให้เห็นแล้วว่า นำมาซึ่งวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ เสรีในการสะสมทุนอย่างต่อเนื่องและมีเสรีทางการเงิน เมื่อทวีความรุนแรงขึ้นจึงสร้างวิกฤตต่อทุนนิยมเอง เช่น วิกฤตต้มยำกุ้งในเอเชีย วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ในสหรัฐอเมริกา

จีนพยายามชี้ให้เห็นว่าประชาธิปไตยของจีน เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ไม่ใช่เป็นต้นเหตุให้เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจอย่างโลกตะวันตก โลกตะวันตกมีประชาธิปไตยเพื่อส่งเสริมเสรีเศรษฐกิจทุนนิยม แต่จีนมีเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อส่งเสริมการสร้างเสรีประชาธิปไตย จีนไม่ปฏิเสธความเจริญของตลาดเสรี ในขณะเดียวกันวิกฤตที่เกิดจากการปล่อยให้ไปไปตามตลาดก็เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ดังนั้นจีนจึงมองว่าการเปิดตลาดเสรี ต้องควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ต้องมีการเปิดและควบคุมอย่างเหมาะสม “ตลาดที่มีประสิทธิภาพ” และ “รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ” จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและส่วนรวมร่วมกัน ระบบเศรษฐกิจของจีนจึงมีลักษณะที่เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม คือให้ตลาดมีบทบาทในการจัดสรรทางเศรษฐกิจและปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไปของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดสมัยใหม่ และรัฐมีบทบาทในการรักษาสมดุลของการจัดสรรนั้นตามเส้นทางของสังคมนิยม จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจภาคเอกชนอย่างแน่วแน่ ให้บทบาทต่อการขยายตัวของตลาดในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ และให้ภาครัฐสามารถแสดงบทบาทได้ดียิ่งขึ้น

ในประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้วในปัจจุบัน มีรูปแบบเศรษฐกิจตลาดเสรีที่เสนอโดยสหรัฐอเมริกา โมเดลเศรษฐกิจตลาดสังคมนิยมที่เสนอโดยเยอรมนี โมเดลทุนนิยมผูกขาดขององค์กรที่เสนอโดยญี่ปุ่น และรูปแบบตลาดสวัสดิการที่เสนอโดยสวีเดน แนวทางปฏิบัติได้พิสูจน์แล้วว่าแบบจำลองเศรษฐกิจตลาดที่แตกต่างกันเหล่านี้ แต่ทั้งหมดก็มีข้อดีและข้อเสียทั้งนั้น ประเทศทุนนิยม กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตคือให้เสรีกับเอกชน และเศรษฐกิจของรัฐเป็นเพียงรูปแบบเสริมทุนเอกชน แต่จีนคือเน้นกรรมสิทธิ์สาธารณะให้แสดงบทบาทนำในระบบเศรษฐกิจ พัฒนาหลายส่วนไปพร้อม ๆ กัน จีนมองว่าทุนมีไว้เพื่อสร้างรายได้ ไม่ใช่เพื่อความอยู่ที่ดีของประชาชนในท้ายที่สุด เป้าหมายหลักของระบบเศรษฐกิจของจีนคือตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น พัฒนาเศรษฐกิจตลาดเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากเศรษฐกิจตลาด บทบาทของรัฐผ่านการวางแผนเศรษฐกิจ การวางแผนระยะยาวเพื่อเป็นตัวกลางในการเจรจา ช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ลดการผูกขาดทางการค้ารายใหญ่ อำนวยความสะดวกในโครงสร้างพื้นฐาน เป็นตัวประสานงานและรับประกันว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นนั้น ทั้งสองฝ่ายคือนายทุนและประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเหมาะสม

สี จิ้นผิง ยังคงเน้นย้ำว่ายังคงยึดมั่นในอุดมการณ์และเลือกที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก และเดินตามเส้นทางเดิมที่เคยเดินมา การเป็นเสรีทางตลาดของจีนต้องเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (Common Prosperity) ไม่ใช่อยู่ในมือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือคนใดคนหนึ่งมากเกินไป รัฐจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกระจายความมั่งคั่งอย่างยุติธรรม เพื่อให้คนจนเลื่อนไปเป็นคนชั้นกลาง โดยเข้าไปช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย การศึกษา สาธารณสุขขั้นพื้นฐาน และการสร้างงานสร้างอาชีพ และให้คนชั้นกลางมั่งคั่งมากขึ้น ซึ่งบทบาทของรัฐจีนในระบบเศรษฐกิจเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปี ค.ศ. 2020 จีนสามารถบรรลุเป้าหมายในการขจัดจนได้สำเร็จ จีนเริ่มใช้ “ตลาด” เป็นพื้นฐานในการ

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 ในการปฏิรูปและเปิดประเทศของเติ้ง เสี่ยวผิง เป็น “ตลาด” อย่างค่อยเป็นค่อยไป และจีนยังคงเดินตามเส้นทางนี้มาจนถึงปัจจุบัน ผลลัพธ์คือจากประเทศล้าหลังทางเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1979 ต่อมาเพียง 30 ปีเศษ จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา

จีนเห็นด้วยว่า โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจเป็นแนวโน้มของเวลาและความต้องการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจโลกที่ควบคุมโดยเสรีนิยมเป็น “ดาบสองคม” อย่างชัดเจน ด้านหนึ่งมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และการพัฒนาการผลิต อีกด้านคือการสร้างความขัดแย้งในภูมิภาค ความยากจน การว่างงาน และช่องว่างทางรายได้ที่กว้างขึ้น รวมทั้งการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน วิธีการหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในอดีตและประสบความสำเร็จ ไม่ได้หมายความว่าสำเร็จในปัจจุบัน การพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดสังคมนิยมในปัจจุบันก็เช่นกัน ต้องเป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผล ส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจโลกที่เปิดกว้าง สมดุล และยั่งยืน ช่วยพัฒนาโลกในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการพัฒนาของตนเอง (China daily, 2019)

ปัจจุบันมีการดำเนินแนวคิด “ยุทธศาสตร์วงจรรู” (Dual Circulations) คืออาศัยเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นแกนหลักและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอกเป็นสองหมุนเวียน โดยอาศัยตลาดจีนเป็นแกนกลาง ยุทธศาสตร์การอาศัยเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นแกนหลักมีบทบาทชัดเจนเมื่อครั้งเกิดการระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส-2019 ทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกถดถอยอย่างหนักหน่วง อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัว อัตราคนตกงานสูงขึ้น แต่จีนกลับตรงกันข้าม เพราะจีนมีตลาดภายในประเทศที่ใหญ่และมีกำลังซื้อ การหันมาพึ่งตัวเองของจีนจึงทำให้เศรษฐกิจของจีนอยู่รอด และหลังจากการแพร่ระบาด เศรษฐกิจของจีนจึงสามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าประเทศอื่น

2) การตีความด้านสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

จากมุมมองขององค์กรระหว่างประเทศอย่างกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก มองว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนั้นจะเกิดจากการปฏิรูปเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นกลไกตลาด ช่วยนำพาประชาชนหลายล้านคนออกจากความยากจนได้ เสรีนิยมเน้นเรื่องความเท่าเทียม แต่เป็นความเท่าเทียมทางโอกาสของปัจเจกบุคคล หรือความเท่าเทียมในการแข่งขันในระบบตลาดเท่านั้น แต่ตามสภาพความเป็นจริงในสังคม ยังมีคนอีกจำนวนมากที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เข้าไม่ถึงโอกาสหรือไม่สามารถแข่งขัน เพราะพวกเขาอยู่ในสภาพโครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียม และเอื้อต่อผลประโยชน์ของทุน (Kitirianglarp, 2006) สอดคล้องกับ Brown (2015) ที่ว่าผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไปสู่สังคม ความเหลื่อมล้ำคือเรื่องปกติในสังคมทุนนิยม เพราะคนเรามีความรู้ ความสามารถในการหาเงินที่ต่างกัน ทุกอย่างต่างกันแล้วอะไรคือความเท่าเทียม ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนจะมีอยู่ ยิ่งเหลื่อมล้ำมาก คนยิ่งจนไปเรื่อยๆ คนรวยยิ่งรวยมากขึ้น หรือเรียกว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย (Kunakomprateep, 2022: 193-206) ดังนั้นการลดความเหลื่อมล้ำในจีนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจแบบเสรีและบทบาทของรัฐ มีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดและ

ปากท้องของประชาชน และจำเป็นต้องควบคุมรายได้ที่มากเกินไปอย่างสมเหตุสมผล สนับสนุนให้ประชาชนและวิสาหกิจที่มีรายได้สูงคืนประโยชน์สู่สังคมมากขึ้น นับตั้งแต่สมัยของ เต็ง เสี่ยวผิง มาจนถึงสี จิ้นผิงไม่เพียงสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจ แต่ยังสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนจีน ให้ลืมตาอ้าปากได้

สิทธิมนุษยธรรม และเสรีภาพ

ปัจจุบัน ประชาธิปไตยแบบโลกตะวันตกกำลังใช้ “ประชาธิปไตยเพื่อทำลายประชาธิปไตยเอง” “ใช้เสรีภาพเพื่อทำลายเสรีภาพเอง” เสรีภาพของปัจเจกบุคคลมาพร้อมกับการเพิ่มเสรีภาพความรับผิดชอบด้วยตนเอง สวัสดิการจากรัฐถูกตัดออก เอกชนจึงมีโอกาสมหาอำนาจจากข้อได้เปรียบจุดนี้ คือ “หากินจากการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ไม่เป็นพื้นฐานอีกต่อไป” แนวคิดเรื่องเสรีภาพไม่เพียงแต่ขยายในด้านเศรษฐกิจแต่ยังรวมไปถึงการเข้าสู่ทุกกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ ที่ถูกทำให้มีภาพลักษณ์แบบเดียวกับระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี คุณค่าของมนุษย์ถูกตัดสินจากการใช้มาตรวัดแบบเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับตัวเอง เช่น การศึกษาที่ควรเป็นเรื่องของกระบวนการการสร้างพลเมืองที่ดี เรากลับมีแนวโน้มที่ว่าการศึกษาในระดับสูงเป็นเสมือนการลงทุนของปัจเจกบุคคลเพื่อรับประกันการมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงในอนาคต

สิทธิมนุษยชนในจีน ยังคงมีแนวคิดไปในทางเดียวกับเรื่องการเป็นประชาธิปไตยแบบจีนคือ สี จิ้นผิงมองว่า เรื่องสิทธิมนุษยชนไม่สามารถพูดขึ้นมอลอย ๆ ได้ โดยไม่พูดถึงเงื่อนไขทางสังคมการเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน การประเมินว่าประเทศใดมีสิทธิมนุษยชนหรือไม่นั้นไม่สามารถวัดได้ด้วยมาตรฐานของประเทศอื่น ยิ่งไม่ควรใช้สองมาตรฐาน กระทั่งใช้สิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น (Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, 2022) จีนเป็นประเทศที่โดนกล่าวหาเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนบ่อยครั้ง มองว่าประชาธิปไตยของจีนยังห่างไกลคุณค่าสากล หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นกฎหมายจารีตระหว่างประเทศและกติการะหว่างประเทศ เช่น เรื่องจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นในบางเรื่อง โดยทางรัฐบาลจีนมองว่า ทุกคนมีเสรีภาพทางความคิด แต่จะทำอย่างไรไม่ให้เกิดปัญหา มากกว่าให้เสรีภาพทั้งหมด โดยไม่สามารถควบคุมอะไรได้เลย เสรีมีได้แต่ต้องเป็นเสรีที่ไม่ก่อความวุ่นวายทางสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมการแสดงความคิดเห็นที่นำมาซึ่งความแตกแยกอย่างเหมาะสม อีกกรณีคือทั่วโลกกล่าวว่า “ศูนย์ฝึกอบรมการศึกษาและอาชีพในซินเจียง” เป็น “ค่ายกักกัน” มีการใช้แรงงานคนกลุ่มน้อย โดยทางจีนได้มีการออกมาแถลงข้อเท็จจริง แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ทั่วโลกยอมรับหรือเห็นด้วย แต่สิ่งหนึ่งที่ทั่วโลกให้การยอมรับคือ โมเดลลู่ฮั่น เมื่อครั้งเกิดการระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส-2019 จีนได้ดำเนินมาตรการควบคุมการเข้าออกของบุคคลเป็นการชั่วคราวทันที “คนในห้ามออก คนนอกห้ามเข้า” อย่างรัดกุมและเข้มงวดที่สุด ช่วงแรกโดยกล่าวหาว่ามาตรการปิดเมืองลู่ฮั่นถือเป็นการละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน แต่ในท้ายที่สุด ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรการที่สามารถควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จีนเร่งส่งเสริมการพัฒนาสิทธิมนุษยชนของจีน มีเนื้อหาที่สำคัญคือ ยืนหยัดถือสิทธิในการดำรงชีวิตและสิทธิในการพัฒนาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในลำดับแรก การอยู่รอดเป็นพื้นฐานในการแบ่งปันสิทธิมนุษยชนทั้งหมด ชีวิตที่มีความสุขของประชาชนเป็นสิทธิมนุษยชนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จีนเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ การที่

ทุกคนใช้ชีวิตอย่างมีความสุขเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นสูงสุด ความสำเร็จข้อนี้ดูได้จากเศรษฐกิจที่เติบโตพัฒนาต่อเนื่อง ทุกคนมีกินมีใช้ไม่ขัดสน มีระบบประกันสังคมใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้น การตีความด้านสังคมของประชาธิปไตยแบบจีนโดยใจความสำคัญนั้น สี จิ้นผิงมองว่า “ประชาธิปไตยไม่ใช่เครื่องประดับเพื่ออวด แต่เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาของประชาชน” การจัดการเรื่องการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นสาธารณประโยชน์ การกระจายผลประโยชน์และโอกาสสู่คนกลุ่มน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Albert Camus ว่าประชาธิปไตยไม่ใช่กฎหมายของคนส่วนใหญ่ แต่คือการคุ้มครองคนส่วนน้อย

3) การตีความด้านการเมืองระหว่างประเทศ

ในมุมมองการเมืองระหว่างประเทศ หรือเรียกว่าการเป็นสากล คือสิ่งที่ทั่วโลกยอมรับเป็นหลักเกณฑ์เดียวกัน ถ้าสิ่งนั้นไม่ถูกยอมรับก็ถือว่าไม่เป็นสากล การเกิดขึ้นของประชาธิปไตยแบบจีน ก็ถูกมองว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยที่เป็นสากล ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง ดังที่การศึกษาของ He Jiacheng (2022) เรื่องรูปแบบของประชาธิปไตยในบริบทประวัติศาสตร์รัฐศาสตร์พบว่า “การสูญเสียความสามารถในการพูดก็จะโดนด่า” กล่าวคือ ปัญหาการประเมินประชาธิปไตยจะเป็นไปได้อย่างไร เมื่อพูดอย่างมีเหตุผล แต่ไม่มีใครฟัง เราไม่มีสิทธิ์พูด ไม่มีสิทธิ์กำหนดมาตรฐาน ก็ไม่มีทางกำจัดคำด่าเหล่านั้น จีนมีประชาธิปไตยเป็นของตนเองที่ประสบความสำเร็จ และในขณะที่เดียวกันจีนก็ควรมีวาทกรรมที่มีเกณฑ์การประเมินที่วัดมาตรฐานของตัวเอง

จากการศึกษาพบว่า จีนมองว่าการเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงควรเห็นคุณค่าและเนื้อแท้ของประชาธิปไตย เป็นประชาธิปไตยที่ใช้ได้จริง ไม่ใช่ประชาธิปไตยแต่เพียงอุดมการณ์ “ถนนทุกสายไม่ได้มุ่งสู่ประชาธิปไตยแบบโลกตะวันตก” และ “ถนนทุกสายไม่ได้มุ่งสู่กรุงปักกิ่ง” การสร้างความร่วมมือและสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ ไม่ใช่การรับแนวปฏิบัติจากประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือการเดินรอยตามประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองเพื่อแลกกับการช่วยเหลือ เพราะแต่ละประเทศมีบริบททางประวัติศาสตร์ สังคมที่ต่างกัน จึงควรร่วมมือกันโดยเคารพบริบทของแต่ละประเทศ โดยจีนจะยึดหลักการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือ หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ คือ การเคารพอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายใน ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

อนาคตของมนุษยชาติควรอยู่ในมือของทุกคนในโลก ไม่ใช่แค่คนบางประเทศ อำนาจอธิปไตยเป็นค่านิยมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ประชาธิปไตยแบบตะวันตกซึ่งถูกครอบงำโดยประชาธิปไตยแบบอเมริกัน มักจะอวดตัวเองว่าเป็นครู และได้เปิดตัว “การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย” หลายครั้ง ความตั้งใจจริงคือการปราบปรามจีน แต่จริง ๆ แล้วทำให้ประชาธิปไตยโลกหยุดชะงัก (Qiu, 2022) การศึกษาของ จงรศักดิ์ สิทธิ ได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ พยายามพัฒนาทฤษฎีและความคิดเกี่ยวกับ “ธรรมาภิบาลโลก” (Global governance) หรือแนวคิดความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ โดยผ่านสถาบันระหว่างประเทศ (Sitthi, 2008: 209-221) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของไชยวัฒน์ คำชู โดยยกตัวอย่างนครรัฐเอเธนส์ และนครรัฐสเปน “ในอดีตสเปนเป็นรัฐที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เมื่อเอเธนส์ผงาดขึ้นมา จึงกังวลว่าจะมาทำลายความเป็นผู้นำของตนเอง ความหวาดระแวงจึงนำไปสู่สงคราม (Nithiveerakul, 2018) จีนมองว่าทุกประเทศไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก เข้มแข็งหรืออ่อนแอ รวยหรือจน ควรได้รับความเท่าเทียม และควรรักษาหลักการของประชาธิปไตยในความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ และประเทศที่มีอำนาจควรปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับสถานะของตน มองสันติภาพเป็นหลัก แทนที่จะใช้อำนาจของตนเพื่อแสวงหาอำนาจสูงสุดหรือความเป็นเจ้าโลก “คนที่คิดต่างคือผิด” ใช้ประชาธิปไตยเพื่อปราบปรามผู้เห็นต่าง และเป็นข้ออ้างกีดกันการพัฒนาของประเทศอื่น หรือใช้ข้ออ้างในการแทรกแซงกิจการภายในของผู้อื่นในนามของประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกัน จีนจะไม่พยายามที่จะส่งออกรูปแบบประชาธิปไตยของจีน และไม่อนุญาตให้กองกำลังภายนอกใด ๆ เปลี่ยนแปลงรูปแบบของจีนไม่ว่าในกรณีใด ๆ สนับสนุนการเลือกอย่างเป็นอิสระของทุกประเทศในเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของตนเอง และต่อต้านการแทรกแซงกิจการภายในของผู้อื่น โดยใช้ข้ออ้างว่า “นำมาซึ่งประชาธิปไตย” (China's State Council Information Office, 2021) ความเห็นของจีนคือร่วมมือสร้างอนาคตที่ตีร่วมกันดีกว่าแข่งขัน สี จิ้นผิงเคยกล่าวกับโอบามาไว้ว่า “มหาสมุทรแปซิฟิกมันใหญ่พอสำหรับเราสองประเทศ”

จีนยอมรับว่า การเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ความทันสมัย ขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญคือ การใช้ส่งเสริมเส้นทางประชาธิปไตย แต่ต้องเป็นประชาธิปไตยในลักษณะของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรับประกันเสถียรภาพทางการเมืองและความก้าวหน้าทางสังคม จากการทบทวนบทเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้จีนพบว่า จีนสามารถหยิบยืมประสบการณ์ที่สำเร็จจากประเทศอื่น เพื่อมาพัฒนาระบบของตนเองนั้นเป็นเรื่องที่เหมาะสม แต่ “การลอกเลียนแบบประชาธิปไตยแบบอื่นอย่างสุ่มสี่สุ่มห้าเป็นความพยายามที่มีปัญหา” เพราะมีความเสี่ยงต่อการสร้างความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความผันผวนทางการเมือง หรือแม้แต่ความวุ่นวายทางสังคม และก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างมากต่อประชาชน การตัดสินประเทศอื่นด้วยบรรทัดฐานของตนเอง ถือเป็นการกระทำที่ไม่เป็น “ประชาธิปไตย”

6. สรุป

ประชาธิปไตย คือ อธิปไตยของประชาชน ประชาธิปไตยถือว่าดีที่สุดในฐานะกระบวนการของการทำให้เป็นประชาธิปไตย และประชาธิปไตยจะดีที่สุดต่อเมื่อการใช้ประชาธิปไตยเพื่อสร้างประโยชน์นั้นให้ตกอยู่กับประชาชน เสรีนิยมคือนิยมในเสรีและเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของประชาธิปไตย แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เสรีนิยมใหม่ถูกพัฒนาให้เป็นที่นิยม และหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่เริ่มมีการก่อตัวขึ้นมาในรูปแบบของสมาคมในทศวรรษที่ 1950 เพื่อท้าทายแนวคิดแบบเคนส์ที่มองว่ารัฐควรเข้ามาแทรกแซงเศรษฐกิจ เสรีนิยมใหม่ในช่วงแรกเห็นด้วยกับเสรีนิยมเก่า โดยการเปิดเสรีทางการค้า ลดบทบาทของรัฐในเศรษฐกิจ แต่ต่อมาในทศวรรษที่ 1980 เป็นช่วงที่เสรีนิยมใหม่ได้เฉิดฉายและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ขยายชุดความคิดว่าตอนนี้โลกเข้าอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกอย่างเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็วและไร้ข้อจำกัด จึงต้องเปิดเสรีทั้งการค้า การเงิน เพื่อสร้างการพัฒนาร่วมกัน สร้างสันติภาพทางสังคม กระทั่งว่าหนทางของเสรีนิยมใหม่สามารถบรรเทาความยากจนได้ เสรีนิยมใหม่ไม่เพียงครอบงำแนวคิดด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังคง คืบคลานเข้าสู่กิจกรรมทางสังคมในทุกมิติ โดยเฉพาะเรื่องเสรีภาพ ทุกอย่างต้องเสรีถึงจะเท่าเทียม ภายหลังจึงมีผู้ออกมาให้ความเห็นจำนวนมากว่า เสรีนิยมด้านเศรษฐกิจกำลังลดค่าความเป็นประชาธิปไตย เสรีภาพที่มีเป็นเพียงเสรีภาพทางโอกาส ใครที่เข้าถึงโอกาสได้มากกว่า คือผู้ชนะที่แท้จริง เสรีนิยมใหม่ทำให้คุณค่าของมนุษย์ผูกติดกับมูลค่าที่เป็นตัวเลข การลดบทบาทของรัฐสวัสดิการ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สิทธิขั้นพื้นฐานตก

ไปอยู่ในการดูแลของเอกชน ใครมีโอกาสหรือทุนมากกว่าก็ได้สวัสดิการที่ดีกว่า แทนที่จะเป็นสวัสดิการพื้นฐานที่ประชาชนควรจะได้รับอย่างเท่าเทียมตามหลักประชาธิปไตย

หลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” แตกต่างจากประชาธิปไตยของตะวันตกคือ ประชาธิปไตยจีนเน้นประชาธิปไตยที่ใช้ได้จริง เน้นการปฏิบัติมากกว่าการเป็นประชาธิปไตยเพียงลายลักษณ์อักษร แต่ละประเทศล้วนมองว่าตัวเองเป็นประชาธิปไตย มีหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของตัวเอง โดยหลักการเหล่านั้นมีพื้นฐานมาจากบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างทางสังคม และดำเนินการเพื่อประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก เน้นการรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล มองว่าประชาธิปไตยเชื่อมโยงโลกาภิวัตน์เศรษฐกิจเข้ากับเสรีภาพทางสังคม ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการแสวงหาความสุขของตนเอง ทุกคนมีโอกาสอยู่ที่จะใช้โอกาสอย่างไร ประชาธิปไตยแบบจีน มองว่า รัฐในฐานะตัวแทนประชาชน คือผู้รับผิดชอบต่อความเท่าเทียมของประชาชนตามแนวคิดสังคมนิยม เป้าหมายประชาธิปไตยคือเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยมีแนวทางและปรับประยุกต์ให้กับสังคมของจีนเอง

ตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดีสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ จีนดำเนินเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม คือเปิดตลาดเสรีแบบเสรีนิยมใหม่ ให้นายทุนเข้ามามีส่วนในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเศรษฐกิจทุนนิยม แต่ในขณะเดียวกันจีนไม่เห็นด้วยกับการลดบทบาทของรัฐเพื่อเพิ่มเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กับเอกชน เพราะจีนมองว่ารัฐควรเข้ามาบีบบังคับในการรักษาผลประโยชน์ระหว่างนายทุนกับประชาชน เพื่อลดการผูกขาด และการเอาเปรียบประชาชนจนเกินควร เชื่อมโยงด้านสังคมคือ การที่ปล่อยให้เงินไปตามตลาด จะเกิดปรากฏการณ์เมื่อใครยิวสาวได้สาวเอา คนรวยสะสมทุนแล้วรวยขึ้น คนจนยิ่งจนลง เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นรัฐจีนจึงได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงการศึกษา การรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียม ต้องยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จากคนจนสู่คนชั้นกลาง จากคนชั้นกลางสู่ความมั่งคั่ง ลดช่องว่างรายได้ให้แคบลง ในด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีในการแสดงความคิดเห็น ประชาชนยังมีเสรีภาพในการกระทำบางอย่างที่ไม่ขัดหลักกฎหมายและไม่สร้างความเดือดร้อนต่อสังคม เพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องจำกัดความคิดหรือการกระทำบางอย่างอย่างสมเหตุสมผล ส่วนในด้านการเมืองระหว่างประเทศ จีนมองว่าการที่ประเทศใดเป็นประชาธิปไตยควรเป็นประชาธิปไตยตามทางของตัวเอง และประเทศอื่นจะใช้บรรทัดฐานตัวเองมาวัดไม่ได้ หรือกลุ่มคนหรือองค์กรใดจะมาเป็น “ต้นแบบ” ของประชาธิปไตยนั้นไม่มี การร่วมมือระหว่างประเทศควรเป็นการร่วมมือตามหลักนิติธรรม รักษาผลประโยชน์ร่วมกัน สงวนจุดต่างทางบริบทสังคม ไม่มีใครใหญ่กว่าเล็กกว่า และไม่ใช่อ้าง “นำมาซึ่งประชาธิปไตย” เพื่อใช้แทรกแซงประเทศอื่น

หากเราสวมแว่นประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่มองจีนจะพบว่า ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์คือน้ำกับน้ำมันที่ไม่อาจรวมกันได้ คอมมิวนิสต์เริ่มจากการกุมอำนาจเบ็ดเสร็จเพียงพรรคเดียวแล้วจะมีเสรีภาพได้อย่างไร แต่จากมุมมองทางประวัติศาสตร์กลับพบว่า ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์มีความคล้ายคลึงกันคือการใช้อำนาจประชาชนผ่านตัวแทนทางการเมือง เพื่อนำผลประโยชน์กลับคืนประชาชน แต่ทว่านับการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศประชาธิปไตยเสรีชนะสงคราม และผู้แพ้จึงตกเป็นภัยคุกคามและเป็นข้าตรง

ข้ามไปโดยปริยาย แต่หากเราสวมแว่นประชาธิปไตยแบบจีนมองจีนจะพบว่า จีนเป็นประเทศหนึ่งที่เพียงไม่กี่ปีหลังจากการก่อตั้งประเทศ สังคมจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผงาดกลายเป็นชาติมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นอันดับสองของโลก สามารถจัดความยากจนของประชาชนและเข้าสู่สังคมกินดีอยู่ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากการเรียนรู้จากความผิดพลาด และการเรียนรู้จากบทเรียนเหล่านั้นเพื่อค้นหาสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้กับตัวเอง เหมือนการเลือกซื้อรองเท้าหนึ่งคู่ เราคงไม่ซื้อรองเท้าคู่นั้นเพราะมันเพียงรูปทรงสวย วัสดุที่ใช้ดี ตรงตามการใช้งานแล้วละเลยเรื่องขนาดที่ใส่พอดีกับเท้า จะมีประโยชน์อะไรหากรองเท้าคู่นั้นใส่แล้วไม่พอดี การปกครองของจีนพิสูจน์ให้เห็นอย่างเต็มที่ว่าระบอบประชาธิปไตยแบบจีนรับใช้จีนมาโดยตลอด แก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติทุกประเภทในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่คือการรวมแนวคิดทุนนิยมรวมกับประชาธิปไตย โดยนำหลักเสรีของประชาธิปไตยมาสนับสนุนเพื่อสร้างสังคมที่มีเสรีทางเศรษฐกิจ เสรีในการสะสมความมั่งคั่งมั่งคั่งของปัจเจกบุคคล ในขณะที่ประชาธิปไตยแบบจีนคือสังคมนิยมรวมกับประชาธิปไตย คือการพยายามวางแผนพัฒนาสังคมให้มีความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์ ประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกจึงเป็น “เหตุ” ของการสร้างเสรีภาพในทุกมิติทางสังคม แต่ประชาธิปไตยแบบจีนเป็น “ผล” มาจากการดำเนินการแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

บรรณานุกรม

- Atthakorn, W. (2019). “Dr. Wiwatchai” warns the government to stick to the theory “Neoliberalism” beware of bringing the nation down [“ดร.วิวัฒน์ชัย” เตือนรัฐบาลยึดทฤษฎี “เสรีนิยมใหม่” ระวังพาชาติล่ม]. <https://mgronline.com/online/section/detail/9620000111204> (in Thai)
- Bell, D. (2014). What is liberalism? *Political Theory*, 42(6), 682-715. <https://doi.org/10.1177/0090591714535>
- Brown, W. (2015). *Undoing the demos: Neoliberalism’s stealth revolution*. New York: Zone Books.
- Chanwit, P. (2010). *Alternative economy: On measures to regulate and manage international capital flows*. Bangkok: Open Books. (in Thai)
- China Daily. (2019). *Institutional advantages of socialist market economy*. <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1645261713315617123&wfr=spider&for=pc> (in Chinese)
- China’s State Council Information Office. (2021). *China: Democracy that works*. http://www.news.cn/english/2021-12/04/c_1310351231.htm
- Council of Europe Portal. (n.d.). *Democracy*. <https://www.coe.int/en/web/compass/democracy>
- Dabphet, S. (2017). Chinese leaders’ thoughts and changes in China during the cultural revolution and reform period [ความคิดของผู้นำจีนและการเปลี่ยนแปลงในประเทศจีนในช่วง

- การปฏิวัติวัฒนธรรมและช่วงการปฏิรูป]. *Journal of Social Science, Srinakharinwirot University*, 20, 257-270. (in Thai)
- Dewey, J. (2009). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. South Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Fang, N. (2021). *China's experience on democracy* (Trans. by Yuwadee Kadklankhai). Samut Songkhram: Creative Intelligence.
- Harvey, D. (2007). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- He, J. (2022). The Patterns of Democracy in Context of Historical Political Science. *Chinese Political Science Review*, 7, 111–139.
- Irwin, D. A. & Ward, O. (2021). What is the “Washington Consensus?”. *PETERSON INSTITUTE FOR INTERNATIONAL ECONOMICS*. <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/what-washington-consensus>.
- Jiujiang Newspaper. (2022). *Jiang Zemin's great and glorious life*. http://jjrb.jjxw.cn/html/2022-12/03/content_85762_15570333.htm. (in Chinese)
- Kanchuchat, W. (2017). *From old liberalism to new liberalism – where is the Thai state?* [จากเสรีนิยมเก่าสู่เสรีนิยมใหม่ – รัฐไทยอยู่ตรงไหน]. [https://www.the101.world/the-liberal-thai-state/\(in Thai\)](https://www.the101.world/the-liberal-thai-state/(in%20Thai))
- Ketbunchu, K. (2013). The internationalization of capitalism and neoliberalism [ความเป็นสากลของทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่]. *Journal of Social Sciences*, 43(2), 7-43. (in Thai)
- Khemphon, P. (2015). *Democracy and foreign policy* [ประชาธิปไตยและนโยบายต่างประเทศ]. Bangkok: Constitutional Court of Thailand. (in Thai)
- Kitirianglarp, K. (2006). *Neoliberalism, why is it so bad for education?* [เสรีนิยมใหม่ ทำไมมันจึงเลวร้ายสำหรับการศึกษา?]. <http://www.ftawatch.org/node/10342> (in Thai)
- Kunakornprateep, P. (2022). *Using technology for society development in Xi Jinping, the dragon above the dragon* [การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสังคม ของสี จิ้นผิง มังกรเหนือมังกร]. Bangkok: Saengdao. (in Thai)
- Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat. (2022). *Analysis: China attaches great importance to respecting and ensuring human rights* [บทวิเคราะห์: จีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเคารพและประกันสิทธิมนุษยชน]. http://www.lmcchina.org/tha/2022-03/04/content_41893387.html (in Thai)
- Lincoln, A. (n.d.) *The gettysburg address*. <https://www.abrahamlincolnonline.org/lincoln/speeches/gettysburg.htm>
- Locke, J. (1962). *Two treatises of government*. <https://www.yorku.ca/comninel/courses/3025pdf/>

Locke.pdf.

- Mahatthanobon, W. (2021). *China party-leader-state power* [พรรค-ผู้นำ-อำนาจรัฐของจีน]. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Mike, B. (1904). *On new democracy*. https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-2/mswv2_26.htm9620000111204
- Monbiot, G. (2007). How the neoliberals stitched up the wealth of nations for themselves. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2007/aug/28/comment.businesscomment>
- Nakprachchayachaikhob. (2009). Everyone must be equal on the “freedom of thought” [บน “เวทีเสรีภาพทางความคิด” ทุกคนต้องเท่าเทียม]. *Prachatai*. <https://prachatai.com/journal/2009/06/24634> (in Thai)
- Nithiveerakul, N. (2018). *US-China trade war on the main point of neoliberalism* [สงครามการค้า จีน-สหรัฐ บนหัวใจเสรีนิยมใหม่]. https://waymagazine.org/china_us_liberal_economics/ (in Thai)
- ÖZSOY, S. (2009). “Turkish modernization,” democracy, and education: An analysis from Dewey’s perspective, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory & Practice*, 9(4), 1925-1931.
- Phelan, S., & Dawes, S. (2018). *Liberalism and neoliberalism, communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.176>.
- Qiu, P. (2022). The value advantages of the Chinese-style democracy and its intrinsic mechanism. *Journal of China Executive Leadership Academy Jinggangshan*, 15(5), 83-90. (in Chinese)
- Shanghai Cooperation Organization Secretariat. (n.d.). *The Shanghai cooperation organisation*. http://eng.sectsc.org/about_sco/20170109/190857.html.
- Shleifer, A. & Vishny, R. W. (1994). The politics of market socialism. *The Journal of Economic Perspectives*, 8(2), 165-176.
- Sitthi, K. (2008). *The theories about internayional relationship theories* [ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2020). *Locke’s political philosophy*. <https://plato.stanford.edu/entries/locke-political/>
- Steger, M. B., & Roy, R. K. (2021). *Neoliberalism: A very short introduction*. (2nd ed). Oxford: Oxford University Press.

- Sukhothai Thammathirat Open University. (n.d.). *Economy crisis in 1930 century* [วิกฤตเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 1930]. <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom6/01-03.html>. (in Thai)
- Suttinipaphan, D. (2017). *Democratic principles rights and freedoms in a pluralistic society* [หลักการประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพในสังคมพหุวัฒนธรรม]. Bangkok: Constitutional Court of Thailand. (in Thai)
- Tejapira, K. (2019). *Neoliberalism: Conceptual background and history of political economy* [เสรีนิยมใหม่: ภูมิหลังทางแนวคิดและประวัติเศรษฐกิจการเมือง]. https://www.matichonweekly.com/column/article_223879 (in Thai)
- Thaipost. (2021). *Chinese democracy: That's work* [ประชาธิปไตยจีน ประชาธิปไตยที่ใช้การได้จริง]. <https://www.thaipost.net/columnist-people/43449/> (in Thai)
- Thammabutsadee, S. (2018). *Neoliberalism and the creation of otherness: A case study of contemporary marginalization* [เสรีนิยมใหม่กับการสร้างความเป็นอื่น: กรณีศึกษาการขยายตัวของกลุ่มคนชายขอบร่วมสมัย]. <https://roottogether.net/leader/the-classroom/เสรีนิยมใหม่กับการสร้าง/> (in Thai)
- Torsak, J. (2016). What's 'new' in neoliberalism: An analysis of social life and its impact on democracy [มีอะไร 'ใหม่' ในเสรีนิยมใหม่: บทวิเคราะห์ชีวิตทางสังคมและผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตย]. *Prachatai*. <https://prachatai.com/journal/2016/07/66824> (in Thai)
- United Nations. (2007). *Resolution adopted by the general assembly on 8 November 2007: Support by the United Nations system of the efforts of Governments to promote and consolidate new or restored democracies*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/464/19/PDF/N0746419.pdf?OpenElement>.
- Wongchaisuwan, T. (2003). *Government reform: By applying contemporary administrative technology* [การปฏิรูประบบราชการ: โดยใช้เทคโนโลยีการบริหารร่วมสมัย]. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)